

Bundel van de Parallelsessie zaal 7 van 2 december 2021

Agenda bijlagen

20211111 Verslag Parallelsessie I&O maatschappelijk accommodatiebeleid.docx

- 1 Opening
- 2 B&A Maatschappelijk Accommodatiebeleid

Tot op heden kent de gemeente Gorinchem geen vastgesteld maatschappelijk accommodatiebeleid. Vanuit wetgeving is deze verplichting er ook niet, maar de bestuurlijke wens voor een dergelijk beleid is nadrukkelijk aanwezig. Het schept transparantie en integraliteit. Het accommodatiebeleid in Gorinchem bevat twee doelstellingen:

  1. *Het formuleren van uitgangspunten voor het accommoderen van maatschappelijke initiatieven;*
  2. *Het formuleren van een afwegingskader voor het beoordelen van nieuwe en bestaande maatschappelijke initiatieven die vragen om (een gemeentelijke) accommodatie.*

211202 B&A Maatschappelijk Accommodatiebeleid - Rvs 775647.pdf

211202 B&A Maatschappelijk Accommodatiebeleid - Kadernota.pdf
- 3 Sluiting

Afsluiting sessie en vervolgafspraken

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting, 11 november 2021
Maatschappelijk accommodatiebeleid
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter: de heer K. van Willigen
Raadsgriffie: mevrouw E. van Bekhoven
Fracties: Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-SGP/ChristenUnie -
VVD-D66-SP-GroenLinks-Gorcum Actief-Fractie van Maaren
Portefeuillehouder: de heer D. van Zanten
Ambtelijk: de heren W. Raaijmakers en E. Hoogmoed en de dames I. Witvoet, R.
Hak, M. den Besten
Insprekers: de heer A. Duizer (ULO) en H. de Cock (Handbalvereniging Achilles)
Notulen: notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom. Hij licht het doel van deze sessie toe.

Maatschappelijk accommodatiebeleid

Tijdens de I&O sessie van 2 september jl. is het concept accommodatiebeleid besproken en is m.n. ingegaan op het afwegingskader (de Wat-vraag). Tijdens deze I&O sessie zullen we m.n. ingaan op de Uitgangspunten (bij de Hoe-vraag). M.n. de uitgangspunten "professioneel beheer" en "commerciële activiteiten" zullen hierbij aan de orde komen. De genodigde stakeholders zullen hier ook verder op ingaan.

De heer Raaijmakers geeft een korte presentatie (beschikbaar op iBabs). Het is de bedoeling het beleidsstuk in januari 2022 vast te stellen. Hij verwijst naar de uitkomsten van de sessie op 2 september. Toen is gesproken over het afwegingskader. Vanavond gaat het met name over de uitgangspunten; hij noemt de kenmerken van de stad, trends en ontwikkelingen, maatschappelijk vastgoed en het huidige beleid als basis hiervoor. Vanavond zal met name gesproken worden over de uitgangspunten met betrekking tot de bezettingsgraad, de burgerpeiling, het professioneel beheer, commerciële activiteiten.

De heer Van Breemen verwijst naar de opmerking over de financiële druk op de gemeentelijke begroting en wijst op het feit dat de raad hierover gaat. De hoge financiële druk is relatief. Hij merkt op dat het natuurcentrum zich zorgen maakt over dit onderwerp terwijl hun pand hun eigendom is. Hij vraagt deze ruis weg te nemen. Met betrekking tot de pilot meent hij dat die al aan de orde is, namelijk in het natuurcentrum. Zij gebruiken commerciële activiteiten om geld te genereren en zij ontvangen subsidie voor activiteiten.

De heer Raaijmakers zegt dat dit een pilot kan zijn, maar dan moet nog wel naar o.a. het bestemmingsplan gekeken worden en de Drank- en horecawet.

De heer Van der Meijden merkt op dat in de vorige sessie gevraagd is naar een inventarisatie van het vastgoed. Hoe ver staat het daarmee.

De heer Raaijmakers antwoordt dat die gereed is.

Mevrouw Molengraaf heeft in de vorige sessie gehoord dat er twee voorbeelden genoemd werden, Heerlen en Den Bosch. Kunnen daar nog lessen uit geleerd worden?

De heer Raaijmakers merkt op dat Den Bosch is genoemd in het kader van het afwegingskader. Van Heerlen is de methodiek van denken overgenomen. In die steden waren geen pilots maar in andere steden ongetwijfeld wel.

Mevrouw Molengraaf vraagt nader geïnformeerd te worden over goede voorbeelden.

De heer Raaijmakers zegt dat die gezocht kunnen worden.

De heer De Cock spreekt in en geeft een presentatie over de nieuwe accommodatie aan het Dalemplein. Achilles is een kleine vereniging met veel ambitie. In januari verhuist men naar Oost; ook Goba gaat van de accommodatie gebruik maken. Achilles is een open club. Het is de bedoeling dat verschillende gebruikers hiervan gebruik gaan maken. Dalemplein is ontwikkeld vanuit de gedachte van samenwerking tussen onderwijs, buurt en sport. Achilles brengt een staande organisatie in en is geen commerciële partij maar heeft een maatschappelijk belang. Hierover zijn afspraken vastgelegd in een overeenkomst met de gemeente. Gebruikers van de ontmoetingsruimte bepalen met elkaar de beste samenwerkingsvorm. Men is op zoek naar meer maatschappelijke partijen. (De presentatie wordt op iBabs geplaatst.)

De heer Oostrum informeert naar de tarieven in de horeca en noemt de regels inzake paracommercie.

De heer De Cock antwoordt dat de ruimte gezien wordt als kantine. Als er een buurtvereniging met maatschappelijke activiteiten bij komt dan is dat mogelijk.

Mevrouw Molengraaf zegt benieuwd te zijn naar de buurt en de status ervan.

De heer De Cock antwoordt dat er een enquête is gehouden waarop door 140 mensen is gereageerd. In vier sessies hebben steeds ongeveer 20 mensen uit de buurt hierover gesproken. Er is veel enthousiasme, met een klein groepje zal hierover verder gesproken worden.

Mevrouw Hamann begrijpt dat er meerdere gebruikers komen in één gebouw. Dat is ook het geval bij het clubhuis van de zwemvereniging en daartoe is een stichting opgericht. Is het de bedoeling een dergelijke constructie te kiezen voor dit gebouw?

De heer De Cock zegt dat men nog niet aan deze vraag is toegekomen. Eerst moet de buurt zich verenigen en dan kan gesproken worden over de wijze van samenwerken.

Mevrouw Hamann vraagt of er contact is met de klankbordgroep Oost Gorinchem?

Wethouder Van Zanten zegt dat dit nog niet aan de orde is. Het gaat nu om de kaderstelling en het vormgeven van het beleid. In dit geval moeten bijvoorbeeld ook afspraken gemaakt worden met Koninklijke Horeca Nederland. Dat komt pas bij de uitwerking van het beleid aan de orde.

Mevrouw Molengraaf vraagt of dit een pilot is.

Wethouder Van Zanten antwoordt dat dit slechts een voorbeeld is van de invulling van een gemeentelijke accommodatie. Zo dadelijk komt ook de ULO aan de orde als voorbeeld. Over een pilot komt men nog te spreken. Een aantal zaken moet nog uitgezocht worden, zoals hoever je kunt gaan in para-commerciële activiteiten.

De voorzitter merkt op dat er in het pand ook twee scholen gehuisvest worden.

Mevrouw Dansen begrijpt dat er verschillende initiatieven zijn; het is haar echter niet duidelijk wat de gemeente in dit kader doet. Accommodatiebeleid is wel een taak voor de gemeente maar zij ziet niet op welke manier initiatieven ondersteund worden.

De heer Raaijmakers licht toe dat gewerkt wordt aan uitgangspunten. Geconstateerd is dat veel verenigingen op een eigen manier werken aan het professioneel beheer. Hier zijn twee voorbeelden aan de orde van beheer en de combinatie met commerciële activiteiten.

De heer Duizer, die schoolhoofd der ULO genoemd wordt, stelt zich voor en schetst het beheer van de ULO. De stichting Fluxus huurt het pand en stelt het aan hem als beheerder ter beschikking. Het pand wordt gehuurd van de gemeente. Het is in feite een burgerinitiatief. De vraag is of het gaat om commercieel vastgoed of maatschappelijk vastgoed. Het pand is zeven dagen in de week open, nagenoeg 52 weken per jaar. Er zijn veel verschillende activiteiten, o.a. van Syndion, Vluchtelingenwerk, muziek, theater, beeldend vormgeven, mindfulness, yoga, koren. Hij licht toe hoe het beheer gezien wordt. De basis is dat iedere gebruiker zich thuis voelt. Het vraagt wel professioneel beheer; hij is er 15-20 uur per week mee bezig. Er zijn ook twee vrijwilligers bij het beheer betrokken. Er wordt nog een klusjesman gezocht.

Commerciële activiteiten is een beetje een grijs gebied. Vluchtelingenwerk is in feite een commerciële partij maar het gaat wel om een maatschappelijke activiteit. Dat is ook zo met Syndion. Een muziekdocent die er aanwezig is wordt weer als maatschappelijke activiteit gezien. Gekeken wordt naar de draagkracht, sommige partijen betalen 100% en andere 30% of 40%. Op die manier wordt ongeveer € 50.000 per jaar aan kortingen gegeven aan maatschappelijke activiteiten. Dat wordt bekostigd door partijen die 100% betalen en door een kleine subsidie van € 15.000 per jaar.

De heer Van der Meijden noemt de kaders voor het accommodatiebeleid en vraagt of hierdoor problemen kunnen ontstaan in de toekomst.

De heer Duizer weet niet wat er in het beleid komt te staan. Als Fluxus de flexibiliteit gaat verliezen zal het lastig worden, zeker als het een grijs gebied wordt. Men zal zeker niet concurreren met de horeca in de stad bijvoorbeeld. Voor Fluxus werkt het als er niet al te veel spelregels zijn. Hij begrijpt dat de gemeente kaders moet stellen, maar hij wil graag de ruimte hebben om het kostenneutraal te kunnen organiseren.

De heer Oostrum merkt op dat in deze exploitatie een dilemma zit. De stichting heeft geen winstoogmerk en beheert het gebouw en verhuurt het aan derden, commerciële en maatschappelijke partijen. Als het commercieel vastgoed is zou een commerciële prijs betaald moeten worden en zou er geen subsidie zijn. Hier gaat het naar zijn mening om maatschappelijk vastgoed en bepaalt de stichting de huurprijzen voor de verschillende partijen. De gemeente moet dan kaders bedenken voor deze beheerstichting.

Wethouder Van Zanten merkt op dat dit onderwerp al geruime tijd aan de orde is. De ULO is naar zijn mening voorzien van een verkeerd label. Het staat als commercieel op de vastgoedlijst terwijl het duidelijk maatschappelijk wordt ingevuld. Het is voor een deel aan de raad om zich te beraden over het label en de bestemming van het gebouw in overeenstemming te brengen met het gebruik. Het is zeker een aandachtspunt. Het staat te boek als commercieel en dat zou betekenen dat er geen subsidie gegeven kan worden maar dat gebeurt wel. De gemeente wil Fluxus in staat stellen om dit gebruik mogelijk te maken.

Mevrouw Pellikaan vraagt of er belemmeringen zijn in de huidige constructie. Het gaat steeds over de labels; zou er ook een combinatie label gegeven kunnen worden.

De heer Duizer antwoordt dat hij op dit moment prima kan functioneren. De enige onzekerheid is wat de gemeente doet met het vastgoedbeleid. Aan de orde is geweest het verwerven van het pand als stichting maar het is bij de gemeente gelaten en men huurt het bewust van de gemeente. In reactie op de inbreng van de heer Oostrum noemt hij de

manier waarop uren gerekend worden. Bij maatschappelijk vastgoed is een andere rekenmethode aan de orde en wordt de huur veel hoger. Daarom is men niet direct voorstander van het label maatschappelijk vastgoed.

De heer Raaijmakers licht toe dat de gemeente wil dat de maatschappelijke activiteiten mogelijk blijven, maar daar zijn ook commerciële activiteiten voor nodig.

Mevrouw Molengraaf merkt op dat het heel verschillende voorbeelden zijn, dus het streven naar one size fits all wordt erg ingewikkeld. In het beleid moet ook ingespeeld worden op flexibiliteit.

De heer Van Breemen sluit zich aan bij de opmerking van mevrouw Molengraaf. Hij denkt dat maatwerk nodig is. Hij noemt het professioneel beheer in relatie tot het maatschappelijk werk. Discussie over alleen de stenen doet geen recht aan het idee over maatschappelijk vastgoed.

De heer Raaijmakers bedankt voor de goede opmerkingen, die zeker betrokken zullen worden bij het verder voorbereiden van het beleid. Hij noemt ook het maatwerk en zegt dat er ruimte moet zijn voor verschillende activiteiten.

Mevrouw Hamann spreekt waardering uit voor de activiteiten in de ULO. Zij begrijpt dat de commerciële activiteiten de niet commerciële overeind houden.

De heer Duizer bevestigt dit.

De voorzitter wenst de ambtenaren sterkte met de voorbereiding van het beleid. De B&A-sessie vindt plaats op 2 december en de besluitvorming in de gemeenteraad is voorzien in de vergadering op 27 januari 2022.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Raadsvoorstel: Z/20/683379/D-775647
Onderwerp: Kadernota Maatschappelijk
Accommodatiebeleid Gorinchem 2022-2025 (KMAG)

Datum: 3 november 2021
Portefeuillehouder: Dick van Zanten
B&A 2 december 2021
Raadsvergadering: januari 2022
Opsteller: Raaijmakers, Willem
Geeft voorstel begrotingswijziging: Nee

Onderwerp:
Kadernota Maatschappelijk Accommodatiebeleid Gorinchem 2022-2025 (KMAG)
Voorstel:
Wij stellen u voor: 1. De Kadernota Maatschappelijk Accommodatiebeleid Gorinchem 2022-2025 (KMAG) vast te stellen.
Aanleiding:
Tot op heden kent de gemeente Gorinchem geen vastgesteld maatschappelijk accommodatiebeleid. Vanuit wetgeving is deze verplichting er ook niet, maar de bestuurlijke wens voor een dergelijk beleid is nadrukkelijk aanwezig. Het schept transparantie en integraliteit. Het accommodatiebeleid in Gorinchem bevat twee doelstellingen: 1. Het formuleren van uitgangspunten voor het accommoderen van maatschappelijke initiatieven;   2. Het formuleren van een afwegingskader voor het beoordelen van nieuwe en bestaande maatschappelijke initiatieven die vragen om (een gemeentelijke) accommodatie.   Bijgevoegde KMAG is mede ontstaan als resultaat van 3 intensieve I&O sessies die het afgelopen jaar hebben plaats gevonden,
Beoogd effect:
Maatschappelijke initiatieven aan de hand van gelijklopende en integrale uitgangspunten en afwegingskader te beoordelen.
Argumenten:
1. Met de in de kadernota (KMAG) opgenomen uitgangspunten en afwegingskader wordt een uniform en integraal toetsingskader gegeven voor maatschappelijke initiatieven die om accommodatie vragen. Daarnaast geeft de kadernota duidelijkheid aan inwoners en initiatiefnemers.
Risico's:
Risico's liggen in het feit dat er kritisch(er) wordt gekeken naar nieuwe aanvragen, waarbij het dus ook de conclusie kan zijn dat de gemeente niet actief zorgt voor accommodatie.   Maar ook dat er met bestaande partijen in gesprek wordt gegaan indien blijkt dat de huidige wijze van accommoderen niet voldoet/onwenselijk is in het licht van dit kader. En dat hierbij vanzelfsprekend zorgvuldigheid wordt betracht.
Financiën:
Het vast te stellen accommodatiebeleid is niet een instrument om meer of minder subsidie aan maatschappelijke partijen te verstrekken. Het gaat uitsluitend om de vraag of accommoderen van een activiteit past binnen de kaders, en hoe dit dan verder moet worden uitgewerkt. De huidige financiële kaders van de begroting zijn leidend.
Participatie:
Het brede veld van stakeholders wordt geconsulteerd bij de uitvoeringsnota's. Op dat moment wordt één en ander pas echt praktisch en tastbaar voor de diverse verenigingen, stichtingen en overige initiatiefnemers. Tijdens het opstellen van de kadernota zijn de sportverenigingen, een aantal culturele instellingen en buurthuizen geïnformeerd. Uit deze bestaande contacten is niet gebleken dat de geformuleerde

uitgangspunten tot onwerkbaar situaties leiden. Voor onderwijs geldt dat het bestaande en in ontwikkeling zijnde IHP al een uitvoeringsnota is (in de betekenis van het Accommodatiebeleid). Conform de wettelijke voorschriften wordt het onderwijs betrokken bij het opstellen van het IHP.

Communicatie:

De kadernota wordt na vaststelling op de gebruikelijke manieren gecommuniceerd en op de gemeentelijke website geplaatst.

Duurzaamheid:

n.v.t.

Vervolgproces:

De kaders en uitgangspunten uit de kadernota worden betrokken bij nieuw op te stellen beleid en huidige en/of toekomstige maatschappelijke accommodatievraagstukken, die per beleidsterrein nader worden uitgewerkt.

Bijlagen:

De kadernota maatschappelijk accommodatiebeleid Gorinchem 2022-2026

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 16 november 2021

Besluit:

De Kadernota Maatschappelijk Accommodatiebeleid Gorinchem 2022-2025 (KMAG) vast te stellen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van d.d. (datum raadsvergadering januari '22 volgt)

Griffier,

Voorzitter,

KADERNOTA MAATSCHAPPELIJK ACCOMMODATIEBELEID GORINCHEM

2022-2025

Versie: concept 17 november 2021
Behandeld in college: 16 november 2021
Besluitvorming gemeenteraad: PM

SAMENVATTING

De Kadernota Maatschappelijk Accommodatiebeleid Gorinchem 2022-2025 (verder te noemen de KMAG) bevat twee doelstellingen:

1. Het formuleren van uitgangspunten voor het accommoderen van maatschappelijke initiatieven;
2. Het formuleren van een afwegingskader voor het beoordelen van nieuwe en bestaande maatschappelijke initiatieven die vragen om (een gemeentelijke) accommodatie.

De uitgangspunten zijn geformuleerd na een grondige analyse van de kenmerken ("DNA") van Gorinchem, het aanwezige maatschappelijke vastgoed, het bestaande beleid (incl. coalitieakkoord) en trends & ontwikkelingen.

De geformuleerde uitgangspunten zijn grotendeels bekend (onder meer spreiding, meervoudig gebruik, vastgoedbeleid) en worden in deze KMAG opnieuw bevestigd. Een tweetal uitgangspunten vragen speciale aandacht:

1. PROFESSIONEEL BEHEER & EXPLOITATIE: het beheer en exploitatie van met name de sociaal maatschappelijke accommodaties wordt voor vrijwillige besturen steeds complexer. Dit komt onder andere doordat er steeds minder vrijwilligers beschikbaar zijn, de vele verantwoordelijkheden (financieel en personeel) en de hoge eisen die worden gesteld aan kwaliteit en professionaliteit (denk hierbij aan veiligheid, toegankelijkheid, duurzaamheid, maar ook aan de administratieve werkzaamheden).
  - Uitgangspunt is dat professioneel beheer noodzakelijk is. Dit kan worden uitgevoerd door vrijwilligers, maar helaas niet altijd en overal. Maatwerk per locatie is noodzakelijk.
2. COMMERCIEËLE ACTIVITEITEN: maatschappelijk vastgoed is er primair voor de maatschappelijke functies (activiteiten). Om deze maatschappelijke functies in combinatie met professioneel beheer rendabel te maken, kunnen (ondersteunende) commerciële activiteiten nodig zijn. Onder bepaalde voorwaarden kunnen deze commerciële activiteiten worden toegestaan in maatschappelijk vastgoed. De activiteiten moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:
  - Commerciële activiteiten zijn ondergeschikt aan de maatschappelijke functie;
  - Commerciële activiteiten zijn ondersteunend aan de functie en met name voor wat betreft de programmering;
  - Commerciële activiteiten zijn openbaar toegankelijk, al dan niet met kaartverkoop;
  - De inkomsten uit commerciële activiteiten komen volledig ten goede aan de maatschappelijke functie;
  - Indien nodig worden bestemmingsplan en vergunningen aangepast.

Het afwegingskader gaat uit van het waarderingsmodel van het Instituut voor Publieke Waarden. Met het afwegingskader kunnen maatschappelijke initiatieven op hun publieke waarden worden gewaardeerd op basis van legitimiteit, rendement en betrokkenheid.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	2
1 INLEIDING	4
1.1 Waarom Accommodatiebeleid?.....	4
1.2 Doelstelling en Definities.....	4
1.3 Wat wel en wat niet?	5
1.4 Leeswijzer	5
2 WIE ZIJN WE?	7
2.1 Kenmerken/DNA van Gorinchem	7
2.2 Trends & ontwikkelingen.....	8
2.3 Maatschappelijk vastgoed	9
2.3.1 Portefeuille Gorinchem en benchmark	9
2.3.2 Accommodaties Gorinchem op de kaart.....	11
2.3.3 Uitkomsten burgerpeiling 2021.....	11
2.3.4 Bezettingsgraad	12
2.4 Vastgesteld beleid	14
3 UITGANGSPUNTEN ACCOMMODATIEBELEID (HOE?)	15
3.1 Meervoudig gebruik Accommodaties (Multifunctioneel)	15
3.2 Spreiding over de stad	15
3.3 Kwaliteit.....	15
3.4 Professioneel beheer & exploitatie	16
3.5 Vastgoedbeleid	16
3.6 Bezettingsgraad	16
3.7 Burgerpeiling 2021	17
3.8 Commerciële activiteiten	17
3.9 Uitgangspunten samengevat.....	18
4 AFWEGINGSKADER (WAT?)	20
4.1 Toelichting op het afwegingskader	20
4.2 Uitwerking	20
BIJLAGEN.....	23
Bijlage 1: Uitwerking casussen a.d.h.v. afwegingskader	24
Bijlage 2: Kaart met accommodatiekaart	28
Bijlage 3: Lijst met accommodaties	30
Bijlage 4: Overzicht aantallen accommodaties per functie.....	34

1 INLEIDING

1.1 WAAROM ACCOMMODATIEBELEID?

- Accommoderen is nu nog veelal maatwerk;
- Dit leidt tot gemis aan consistentie, transparantie en rechtsgelijkheid. Hierdoor kan de indruk van willekeur ontstaan;
- Een kader is gewenst;
- Het is geen wettelijke verplichting. Dit betekent dat er geen instrumenten en methodieken klaar staan om gericht toe te passen. De gemeenten die accommodatiebeleid maken, doen dit veelal vanuit hun eigen context. Bijvoorbeeld een fusiegemeente die het beleid ten aanzien van accommodaties wil afstemmen/standaardiseren of gemeenten waar fors moet worden bezuinigd;
- De aanleiding voor Gorinchem vormt met name de wens om willekeur zoveel als mogelijk te voorkomen en eenheid in beleid te creëren.

1.2 DOELSTELLING EN DEFINITIES

Het doel van deze nota is om concrete kaders te bieden, zodat maatschappelijke initiatieven die vragen om accommodatie op een uniforme, transparante en consistente manier worden beoordeeld. Met deze nota gaan we nader in op hoe en wat we als gemeente willen en kunnen accommoderen.

1. Hoe: de uitgangspunten

Bij de uitwerking van specifiek accommodatiebeleid per maatschappelijk beleidsveld is de KMAG het overkoepelend kader dat de integraliteit en consistentie van de individuele beleidsstukken met betrekking tot accommodaties c.q. huisvesting bewaakt.

2. Wat: het afwegingskader

Deze kadernota geeft het afwegingskader om te beoordelen of een sociaal maatschappelijk initiatief (dat accommodatie vraagt) voldoende maatschappelijk relevant is om hiervoor gemeentelijke accommodaties in te zetten, dan wel enige vorm van (financiële) ondersteuning te geven om het initiatief in accommodaties van derden te realiseren.

Definities:

Maatschappelijke functies zijn maatschappelijke activiteiten waarmee een bijdrage aan de samenleving plaatsvindt. Deze kunnen verschillend van aard zijn (sport, cultuur, onderwijs, sociaal maatschappelijk), maar hebben als gemeenschappelijke noemer dat de ontmoeting tussen mensen centraal staat of een wezenlijk onderdeel is van de functie.

Met maatschappelijk vastgoed worden accommodaties bedoeld die de huisvesting bieden aan de maatschappelijke functies en daarmee een bijdrage leveren aan het realiseren van de sociale beleidsdoelstellingen van de gemeente. Het betreft een breed accommodatieaanbod op het gebied van sport, onderwijs, cultuur en sociaal maatschappelijk, waarbij aan onderwijs(huisvesting) een wettelijke grondslag is gelegen.

1.3 WAT WEL EN WAT NIET?

De nota is kaderstellend

De uitgangspunten van deze nota worden verder uitgewerkt in de uitvoeringsnota's en beleidsregels van de verschillende beleidsterreinen.

Alleen maatschappelijk functie

Deze kadernota is niet van toepassing op situaties waar een commerciële invulling of gezondheidszorg de hoofdfunctie is. Het is wel van toepassing op de sectoren onderwijs, sport, cultuur en sociaal maatschappelijk.

Alleen accommoderen

Dit betekent dat de afweging voor de inzet van gemeentelijke middelen en instrumenten, zoals grond en subsidiëring, geen onderdeel uitmaken van deze nota.

1.4 LEESWIJZER

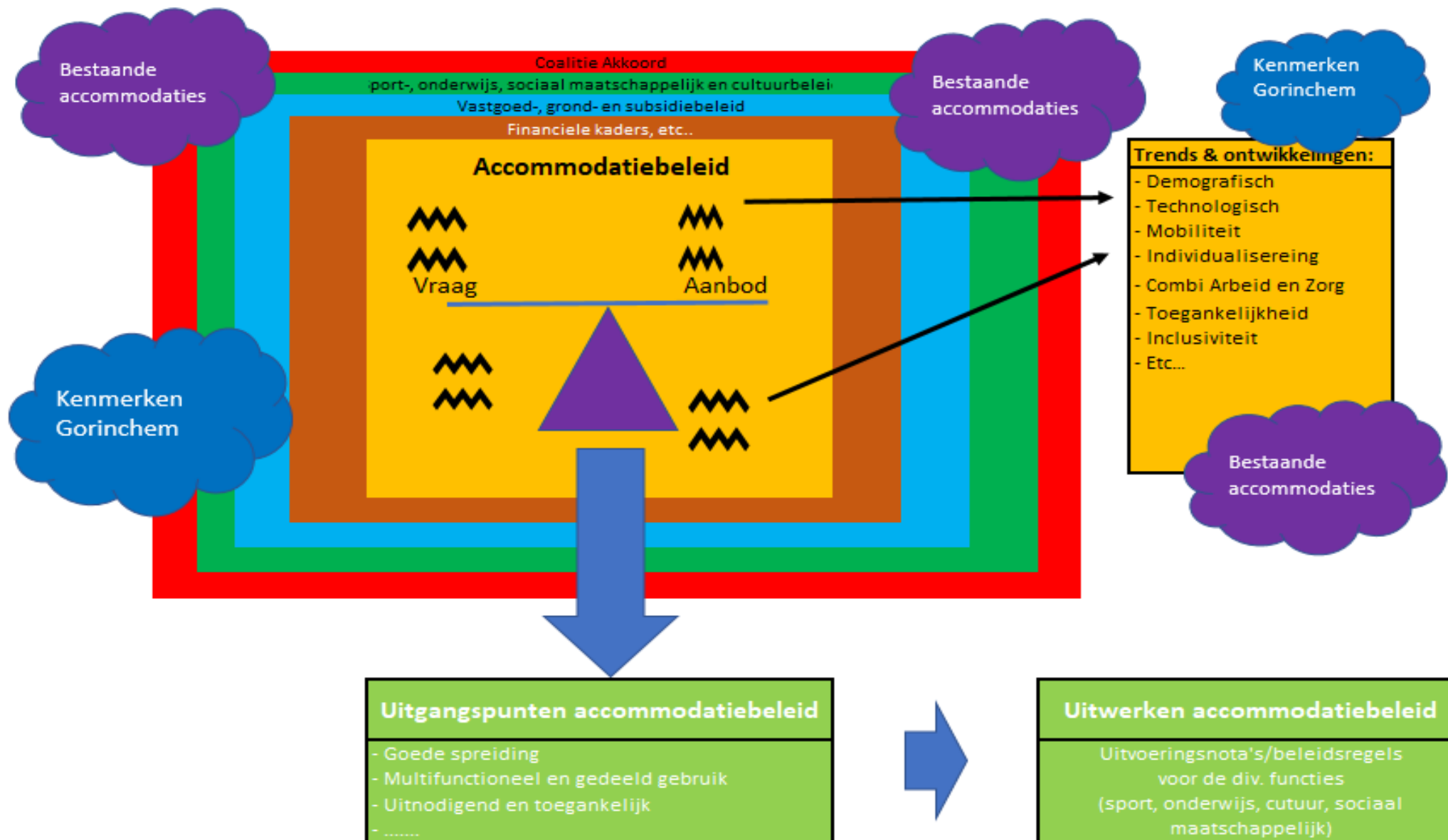
In de afbeelding op de volgende pagina is de structuur met betrekking tot de eerste doelstelling van deze nota te zien, oftewel de uitgangspunten. Deze staan verder beschreven in hoofdstuk 2 en 3. De wolken en gekleurde kaders geven aan dat accommodatiebeleid altijd wordt gemaakt vanuit een reeds bestaande – min of meer statische – context die er al is:

- Coalitieakkoord, vastgesteld beleid, financiële kaders; en
- Het reeds aanwezige vastgoed en bestaande kenmerken van de stad.

Accommodatiebeleid wordt echter ook opgesteld vanuit een – redelijk dynamische – context: Dit zijn de trends & ontwikkelingen die zowel landelijk als lokaal spelen.

Uit dit totaalbeeld zijn de uitgangspunten voor het accommoderen van maatschappelijke initiatieven geformuleerd.

Het afwegingskader geeft handvatten voor het beoordelen van zowel nieuwe maatschappelijke initiatieven, alsook bestaande situaties. Dit staat beschreven in hoofdstuk 4.

Figuur 1: schematische weergave accommodatiebeleid

2 WIE ZIJN WE?

2.1 KENMERKEN/DNA VAN GORINCHEM

Het DNA van Gorinchem staat beschreven in de nota “Ambities Cultuur 2019 – 2023”. De kenmerken en mogelijkheden van Gorinchem vormen de basis voor “Wie we zijn” of “Waar we vandaan komen”. Naast “Cultuurstad” zijn ook “Onderwijsstad” en “Sportstad” toegevoegd. Gorinchem heeft een regiofunctie en kent daardoor veel schoolgaande kinderen. Ook landelijk gezien is dit bijzonder.

Een lange historie

Een stad met bijna 650 jaar stadsrechten heeft historie. Het straatbeeld ademt dit; het maakt Gorinchem uniek en vertrouwd.

Knooppunten water en wegen/centrale ligging

Gorinchem ligt al eeuwen op een knooppunt van water- en landwegen. Centraal ten opzichte van de Randstad en de steden in Noord-Brabant. Vanuit Brabant gezien is Gorinchem “De sleutel van Holland”.

Vestingstad

Al sinds de middeleeuwen is Gorinchem omgeven door de vestingwal met haar bastions. Dit heeft de stad altijd een intieme, hechte sfeer gegeven, met een lichte ‘wij tegen de rest’-mentaliteit. Onlangs uitgeroepen tot mooiste vestingstad van Nederland (ANWB) en onderdeel van de Hollandse Waterlinie die onlangs is opgenomen op de Werelderfgoedlijst van UNESCO.

Makers

Of het nou staal is, scheepsbouw, kabels of producten uit vroegere tijden (want eens was de stad een productiecentrum van waren als bier, pijpen of laken), Gorcumers zijn altijd makers geweest. Praktische mensen die van concrete dingen houden. Makers zijn ook creatief: van oudsher waren er al schilders, zilversmeden en dichters.

Onderwijsstad

In de onderwijsstad Gorinchem gaan dagelijks ca. 6.800 leerlingen naar school in het voortgezet onderwijs. 70% van die leerlingen komen uit de regio. Daarmee staat Gorinchem in de top 3 van Nederlandse gemeenten met de grootste regionale onderwijsfunctie. Deze onderwijsfunctie geeft een grote verantwoordelijkheid aan de stad.

Cultuurstad

Gorinchem is een cultuurstad. Van oudsher al. Beroemde schilders in de Gouden Eeuw, eveneens prachtig erfgoed uit die tijd en tegenwoordig meerdere theaters, musea, kunstwerken in de buitenruimte etc.

Bruisend centrum/centrum stad/regiofunctie

Van oudsher is Gorinchem het bruisende centrum in een rustige plattelandsgeregio. De stad heeft dan ook altijd een regiofunctie gehad op het gebied van horeca, theater, evenementen, de kermis en veel meer. Gorinchem investeert om deze mooie regiofunctie te behouden.

Sportstad

Gorinchem is een stad waar breedtesport centraal staat. Door een interactieve en gezamenlijke aanpak (gemeente met de aanbieders) wordt sport en bewegen op een laagdrempelige wijze gefaciliteerd. In 2019 heeft dit geleid tot de titel sportgemeente van het jaar.

2.2 TRENDS & ONTWIKKELINGEN

De veranderingen in de samenleving in de afgelopen decennia hebben grote invloed op het gebruik van maatschappelijke accommodaties. De bevolking verandert van samenstelling en dat betekent een verschuiving in de aard en de locatie van de accommodaties. Leef- en denkwijzen van mensen veranderen constant, waardoor bijvoorbeeld eisen aan de leefomgeving veranderen. Deze trends en ontwikkelingen hebben effect op ruimtevragen die op de gemeente afkomen en worden meegenomen in deze nota.

Demografie

Structureel: Ontgroening en Vergrijzing. In de afgelopen jaren is het aantal inwoners in de gemeente Gorinchem gegroeid. Dit komt doordat de afgelopen jaar het aantal woningen in Gorinchem is toegenomen. De in eerste instantie verwachte krimp is hiermee omgezet in een toename van het aantal inwoners, die gebruik maken van onder andere het onderwijs-, sport- en cultuuraanbod in Gorinchem. Voor de lange termijn wordt een verdere groei van het inwoneraantal voorzien, dit als gevolg van de ingeplande woningbouw voor de vleugels van de stad.

Toename Mobiliteit

Omdat Gorinchem een relatief kleine oppervlakte heeft enerzijds en de gemiddelde Gorcumer – zowel jongeren als ouderen – steeds mobieler worden anderzijds, kunnen bepaalde voorzieningen bovenwijks worden georganiseerd. De toename van mobiliteit geldt niet voor inwoners met een beperking. Voor deze groep is het noodzakelijk dat diverse voorzieningen op relatief korte afstand (wijkniveau) worden aangeboden.

Individualisering

Als gevolg van de individualisering is landelijk te zien dat Nederlanders minder geneigd zijn om zich (langdurig) aan een groep te verbinden (bijv. aan vrijwilligerstaken). Zelfstandigheid, het centraal stellen van het individu in combinatie met de toegenomen mobiliteit en vele zorgtaken maakt dat het automatisme van bezoek en eigen inzet voor accommodaties over de jaren afneemt.

Technologische veranderingen/kenniseconomie

Dit betreft met name van de verandering van informatie- en communicatietechnologie, de zogeheten “online” wereld (veelal vanuit de huiskamer) versus “real life”. Internet wordt gebruikt als informatiebron (in plaats van of in aanvulling op de autoriteit van de professional). Er is echter ook een grote toename te zien op het gebied van thuiswerken, flexplekken in de horeca, online bestellen etc.

Combineren van arbeid en zorg

Steeds meer mensen combineren arbeid met zorg voor kinderen en naasten (mantelzorg). Dit legt een grote druk op de mantelzorger en vergroot de vraag naar kwalitatief hoogwaardige opvang van kinderen. Er ontstaat druk tussen enerzijds kwaliteit en duurzaamheid en anderzijds betaalbaarheid en laagdrempeligheid.

Veranderingen relatie overheid – samenleving

‘Eigen verantwoordelijkheid’ en ‘zelfredzaamheid’ vragen een andere rol van de overheid. Dit betekent een voorwaardenscheppende overheid die minder gericht is op een actieve rol door de overheid, maar meer gericht is op co-creatie met de inwoners en marktwerking mogelijk maakt.

Post-coronatijd

Het thuiswerken zal toenemen, waardoor er meer “op afstand” gewerkt gaat worden. Het thuiswerken biedt ook kansen om een andere balans te zoeken tussen werk en privé en plaats- en tijdonafhankelijk werken.

Steeds meer eisen aan accommodaties: veiligheid, duurzaamheid, toegankelijkheid

De technische eisen die aan accommodaties worden gesteld, worden steeds hoger. Het gevolg is dat middelen en kennis in onvoldoende mate aanwezig zijn.

Veiligheid: de verantwoordelijkheid van de eigenaar staat centraal. Dit stelt echter ook eisen aan de gebruikers. Denk bijvoorbeeld aan ontruimingsplannen, bedrijfshulpverlening en onlangs de coronamaatregelen (o.m. ventilatie).

Duurzaamheid: antwoord op de klimaatverandering (energiebesparing, circulariteit, meervoudig gebruik etc.)

Toegankelijkheid: dit is nog niet wettelijk vastgelegd, maar wel een uitdrukkelijke politiek/bestuurlijke wens. Het gaat hier met name over de toegankelijkheid van de accommodatie voor mensen met een lichamelijke beperking.

Inclusiviteit

Inclusiviteit gaat ervan uit dat iedereen gelijkwaardig is en gelijke rechten heeft. Hierbij wordt niemand uitgesloten, jong of oud, met of zonder migratie achtergrond, met of zonder beperking. Inclusiviteit is niet alleen openstaan voor, maar ook doen en mogelijk maken (verlagen psychische drempels, aantrekkelijk maken, kortom iedereen kan meedoen).

Gezondheid/eenzaamheid

Hierbij gaat het om zowel fysieke gezond (onder andere overgewicht en een ongezonde levensstijl) als de mentale gezondheid. Eenzaamheid is een groot landelijk probleem dat vele oorzaken heeft en negatieve effecten kan hebben op de fysieke en mentale gezondheid. Gorinchem scoort hoger dan het landelijk gemiddelde op eenzaamheid.

Financiële druk gemeente

Gemeenten nemen steeds meer taken over van het Rijk en de provincie. Hierdoor neemt de financiële druk op gemeenten toe. De overdracht van taken gaat meestal gepaard met kortingen op de budgetten.

2.3 MAATSCHAPPELIJK VASTGOED

2.3.1 Portefeuille Gorinchem en benchmark

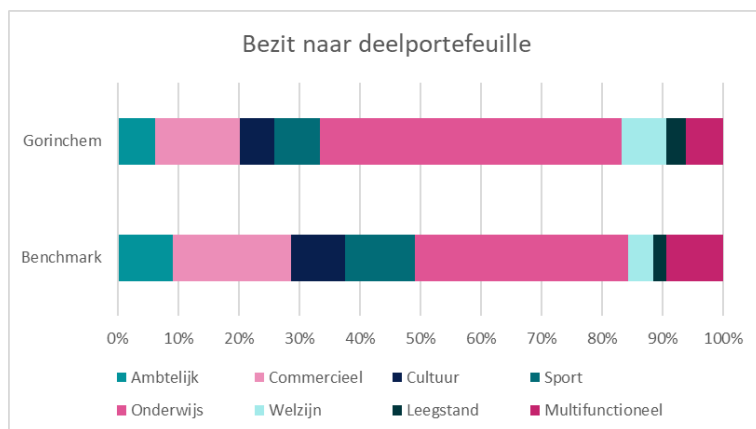
Onderstaande tabel geeft een overzicht van het maatschappelijk vastgoed in de gemeente dat in eigendom is bij de gemeente en bij derden. Voor een meer gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de accommodatiekaart in de bijlage.

	Totaal, incl. eigendom derden	Eigendom gemeente, incl. eco. eigendom en recht van opstal
Commercieel	10	10
Cultuur	14	12
Intern Vastgoed	4	4
MFA	5	5
Onderwijs	28	27
Overig	15	14
Soc. Maatschappelijk	12	9
Sport	27	24
Totaal	115	105

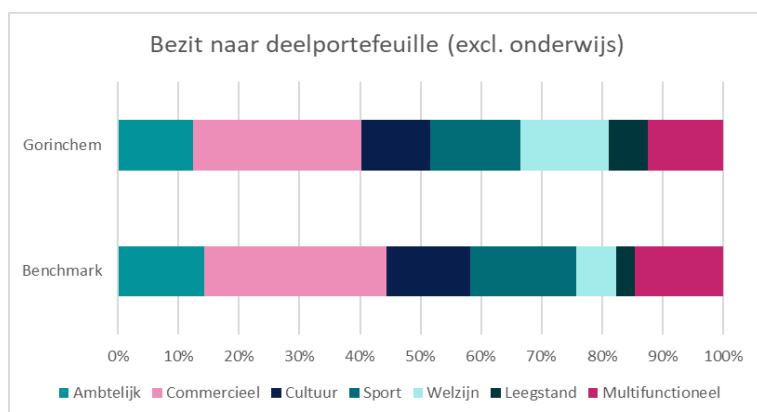
Tabel 1: vastgoedportefeuille gemeente Gorinchem

In 2021 is een benchmark uitgevoerd en het gemeentelijk vastgoedbezit vergeleken met 18 vergelijkbare centrumgemeenten. Hieruit kunnen onderstaande conclusies worden getrokken:

- Veel onderwijsvastgoed in de portefeuille: gemiddeld 35%, in Gorinchem 50%;
- Iets minder sport (kleedruimten en kantines in Gorinchem middels recht van opstal);
- Relatief veel leegstand en relatief veel welzijnsgebouwen.

Figuur 2: verdeling vastgoedportefeuille over beleidsvelden, incl. onderwijs

Figuur 3: verdeling vastgoedportefeuille over beleidsvelden, excl. onderwijs

2.3.2 Accommodaties Gorinchem op de kaart

De diverse accommodaties van Gorinchem zijn ingetekend op de kaart van Gorinchem. De kaart is opgenomen in de bijlage. Met betrekking tot spreiding van de accommodaties vallen de volgende zaken op:

- Buitensport bevindt zich aan de rand van de stad;
- Elke wijk beschikt over een binnensportfaciliteit in de vorm van een gemeentelijke gymzaal of sporthal;
- Cultuur concentreert zich in het centrum;
- De wijken Laag Dalem en Wijdschild hebben ten opzichte van de overige wijken weinig accommodaties met een buurthuisfunctie;
- Elke wijk beschikt over basisonderwijs. Voortgezet en beroepsonderwijs bevinden zich verspreid door de stad, met een toenemende concentratie in Gorinchem Noord.

2.3.3 Uitkomsten burgerpeiling 2021

In 2021 is een burgerpeiling uitgevoerd. Via de website waarstaatjegemeente.nl wordt inzicht gegeven in het oordeel van de inwoners over hun gemeente. De recent uitgevoerde burgerpeiling is vergeleken met de burgerpeiling uit 2019.

Beide burgerpeilingen (2019 en 2021) laten zien dat de tevredenheid van de inwoners van Gorinchem over de Speel-, Sport- en Welzijnsvoorzieningen zeer bescheiden is. Voor Welzijnsvoorzieningen is deze zelfs laag. De uitkomsten van 2021 wijken iets af van 2019.

- Welzijnsvoorzieningen¹: 2019: 49% tevreden – 2021: 43% tevreden
- Speelvoorzieningen: 2019: 64% tevreden – 2021: 66% tevreden
- Sportvoorzieningen: 2019: 62% tevreden – 2021: 61% tevreden

De lichte afname bij welzijnsvoorzieningen zou te maken kunnen hebben met het de gevolgen van het coronavirus. Uit een benchmark met vergelijkbare gemeenten blijkt evenwel dat de verschillen tussen 2019 (voor Corona) en 2021 (na Corona) gematigder zijn of zelfs positief uitvallen voor de Speel- en Sportvoorzieningen.

- Welzijnsvoorzieningen: 2019: 57% tevreden – 2021: 56% tevreden
- Speelvoorzieningen: 2019: 63% tevreden – 2021: 68% tevreden
- Sportvoorzieningen: 2019: 75% tevreden – 2021: 76% tevreden

		n	(zeer) tevreden	niet tevreden/ niet ontevreden	(zeer) ontevreden
(helemaal) eens 75% of meer van de inwoners	(Gezondheids-)zorgvoorzieningen	1.423	81	13	7
(helemaal) eens 50% - 75% van de inwoners	Openbaar vervoer	1.230	66	23	11
	Speelvoorzieningen	1.136	66	18	16
	Sportvoorzieningen	1.183	61	24	15
(helemaal) eens < 50% van de inwoners	Welijnsvoorzieningen	916	43	38	19

Tabel 2: resultaten van stellingen en vragen over oordeel Woon- en leefklimaat (%)

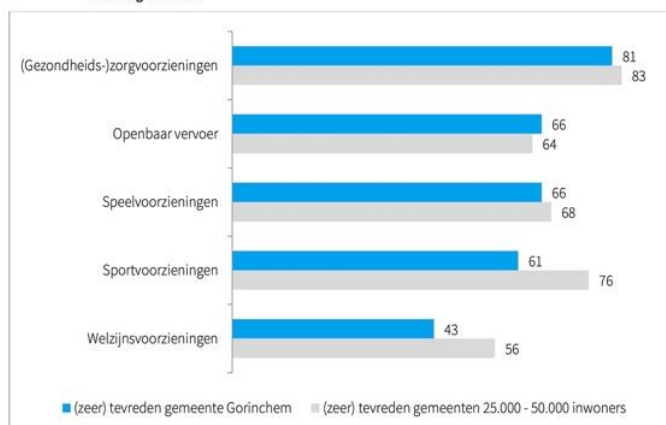
¹ Welzijnsvoorzieningen: buurtwerk, jongeren-/ouderenvoorzieningen etc.

Speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar

Beoordeling van cultuurvoorzieningen is niet meegenomen in de burgerpeiling.

Vergelijking met referentiegemeenten

Figuur 3 Resultaten van stellingen over voorzieningen - Woon- en leefklimaat (%) - vergeleken met andere gemeenten

Figuur 4: vergelijking voorzieningen woon- en leefklimaat met andere gemeenten

Minder dan 50% van de inwoners is tevreden over de welzijnsvoorzieningen. Om het gebruik van de welzijnsvoorzieningen te verbeteren zijn een aantal trajecten gestart met betrekking tot de vindbaarheid, de toegankelijkheid en de ontwikkeling van een sociale kaart. In februari 2022 wordt het nieuwe beleidskader: “Buurthuis van de toekomst” ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

De sportvoorzieningen hebben weliswaar een score boven de 50%, maar hier valt op – net als bij de welzijnsvoorzieningen – dat de score in verhouding tot de benchmarkgemeenten fors lager is (-/- 15%). De achtergrond van de relatief lagere scores voor de sportvoorzieningen in Gorinchem is vooralsnog niet bekend. Welke argumenten hieraan ten grondslag liggen, kunnen nader bekeken worden. De resultaten op wijk- en buurniveau zijn hierbij ondersteunend, evenals gesprekken met de sportaanbieders in de gemeente Gorinchem

Voor meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar het rapport Burgerpeiling 2021.

2.3.4 Bezettingsgraad

Het is lastig een goede vergelijking te maken tussen de bezettingscijfers van de diverse accommodaties (inclusief historisch overzicht), zonder veel uitzonderingen of uitsluitens te geven. Bij onderwijs en sport zijn landelijke richtlijnen ontwikkeld om de bezettingsgraad te bepalen. Dit geldt niet voor cultuur en sociaal maatschappelijk.

Om de bezettingscijfers voor cultuur en sociaal maatschappelijk te bepalen, wordt aangesloten bij de aanpak van de Benchmark Maatschappelijk Vastgoed van TIAS/Republiq. De bezettingsgraad wordt bepaald aan de hand van een eenvoudige formule: de benutte capaciteit gedeeld door de beschikbare capaciteit.

Dit kan via m² of via uren. Gekozen is om de bezettingsgraad in uren te bepalen. De volgende uitgangspunten zijn daarbij gehanteerd:

- Jaar van meting: 2019 (pre corona)
- Week heeft 7 maal drie dagdelen = 21 dagdelen
- Een dagdeel is 4 uur. Week is dan 84 uur (21 x 4)
- Een activiteit wordt ingeschat op 4 uur (incl. op- en afbouw)
- De opgaven van de accommodaties zijn integraal overgenomen

Sport

De bezettingsgraad voor gemeentelijke gymzalen is verdeeld in twee tijdvakken:

- Bezettingsgraad onderwijs van 08.00 tot 16.00 uur
- Bezettingsgraad sport- en beweegaanbieders van 16.00 – 23.00 uur

De gemeentelijke gymzalen worden intensief gebruikt. Van de meeste gymzalen wordt zelfs bovengemiddeld gebruik gemaakt.

Het gebruik van de drie grote sporthallen (Oosterblik, Hoefslag, van Rappardhal) is in kaart gebracht op basis van 24 uur per dag. Landelijk wordt een sporthal voor ongeveer 23% per jaar gebruikt. De sporthallen in de gemeente Gorinchem zitten qua gebruik net boven dit jaargemiddelde. Met name in de winterperiode (half oktober t/m half maart) neemt het avondgebruik fors toe.

Onderwijs

Een actueel overzicht van de bezettingsgraad van de schoolgebouwen wordt in het volgend jaar op te stellen Integrale Huisvestingsplan (IHP PO/SO, aansluitend het IHP VO) opgenomen.

Cultuur

Voor de bibliotheek en het museum zijn de bezoekersaantallen in beeld gebracht. In de jaren tot en met 2019 is het aantal bezoekers van het Gorcums Museum gestegen van gemiddeld 12.000 naar 18.000 per jaar. Ook het aantal bezoekers van de bibliotheek kende vóór 2019 een stijgende lijn. Ten opzichte van 2018 was de stijging 5%. Vergelijken met andere musea en bibliotheken in het land is lastig, omdat onder andere de collectie, het activiteitenaanbod en de openingstijden per locatie verschillend zijn en deze factoren medebepalend zijn voor het aantal bezoekers.

De Volharding (voorkant Luisterpost) en het Christelijk Showcorps (achterkant Luisterpost en Bolwerk) aan de Vijfde Uitgang scoren met elkaar een vergelijkbare bezettingsgraad (ca. 27%). Met name in de ochtend en middag is hier nog ruimte beschikbaar. Dit komt omdat op deze locaties voornamelijk culturele- en maatschappelijke activiteiten worden georganiseerd. Deze vrijetijdsbesteding vindt van oudsher in de avonden plaats.

Theaters 't Pand en Peeriscoop laten een bijzonder hoge bezettingsgraad zien (72% respectievelijk 88%). Dit betekent dat beide locaties – op basis van de aangeleverde cijfers – volledig bezet zijn.

Sociaal Maatschappelijk

Het Centraal Punt (Haarhorst) is gestart in juni 2021. Daarom zijn hiervan geen bezettingscijfers over 2019 beschikbaar.

De Bogerd scoort voor een sociaal-maatschappelijke locatie goed. Met vier ruimten kent De Bogerd een bezettingsgraad van 26,1%.

De ULO heeft een hoge bezettingsgraad. Het pand heeft 13 ruimten met een bezetting van gemiddeld 41%, waarbij een aantal van de lokalen een hogere bezettingsgraad kennen. De grote zaal kent een bezetting van 71,4%, de drie ateliers hebben een gemiddelde bezetting van ca. 50%.

De bezettingsgraad van de Elzenhof bedraagt 49,3%.

Een vergelijking met buurthuizen buiten de gemeente Gorinchem is lastig te maken. Factoren als de hoogte van de subsidie, het beheer, het aantal vrijwilligers, het type inwoner en de demografie van de wijk zijn van invloed op de bezettingsgraad.

2.4 VASTGESTELD BELEID

Aanvullend op de hierboven genoemde kenmerken en trends & ontwikkelingen zijn een aantal beleidsuitgangspunten vastgesteld die van invloed zijn op het accommodatiebeleid.

Wijkgericht

- We willen aantrekkelijke speel-, sport- en ontmoetingsplekken in iedere wijk in Gorinchem (Coalitieakkoord en Speelruimteplan 2018-2028);
- Leegstand onderwijs inzetten voor bijv. de wijk (IHP 2017);
- Doorontwikkeling wijkprofiel brede school t.b.v. sociale cohesie en leefbaarheid in de wijk (evaluatie beleid brede school 2019);
- Per wijk een ontmoetingscentrum/buurthuis (concept “buurthuis van de toekomst”);
- Via Integraal Sociaal Beleid (investeren in welzijnswerk => buurthuisvoorzieningen).

Multifunctioneel gebruik

- Multifunctioneel, laagdrempelig en breed maatschappelijk gebruik van sportaccommodaties. Iedereen kan meedoen. (tarievennota 2019 en beleidsregel sport);
- Maatschappelijke functie van schoolgebouwen (IHP 2017).

Vastgoedbeleid

- Inhoud gaat voor op de stenen. Stenen zijn geen doel op zichzelf;
- Het hebben van vastgoed is geen kerntaak van de gemeente;
- Transparantie en uniformiteit (kostprijsdekkende huur, etc.)

3 UITGANGSPUNTEN ACCOMMODATIEBELEID (HOE?)

Het zorgen voor voldoende aanbod van ruimte voor de diverse maatschappelijke functies (bijdrage aan de samenleving –sport, onderwijs, sociaal maatschappelijk en cultuur - en ontmoeting staan centraal) is een belangrijk beleidsmiddel voor de lokale overheid. Deze taak vergt continue aandacht. De wensen en behoeften van burgers zijn dynamisch en accommodaties hebben een meer statisch karakter. Deze spanning dwingt tot regelmatige heroverweging. Daarom wil Gorinchem een eenduidig en helder kader hebben voor het huisvesten van alle ruimtevragen waar positief aan wordt meegewerkt (na toepassing van het afwegingskader (hoofdstuk 4) en om alle bestaande situaties nog eens goed te overwegen.

Onderstaande uitgangspunten bieden de basis voor het maatschappelijk accommodatiebeleid van de gemeente Gorinchem. Uitwerking vindt plaats in de uitvoeringsnota's per beleidsterrein. De herkomst van de uitgangspunten kan gevonden worden in de Kenmerken Gorinchem (2.1), Trends & Ontwikkelingen (2.2), Maatschappelijk Vastgoed (2.3) en Vastgesteld beleid (2.4).

3.1 MEERVOUDIG GEBRUIK ACCOMMODATIES (MULTIFUNCTIONEEL)

Een belangrijk uitgangspunt van het accommodatiebeleid is dat maatschappelijke functies zoveel als mogelijk worden gecombineerd/geclusterd. Dit uit oogpunt van:

- Onderlinge inhoudelijke versterking (meer dan de som der delen);
- Ontmoeting (staat centraal bij de maatschappelijke functies);
- Effectieve en efficiënte bedrijfsvoering (onder meer schaalvergroting voordelen en hogere bezettingsgraad).

3.2 SPREIDING OVER DE STAD

De gemeente Gorinchem streeft naar een geografisch evenwichtige spreiding van functies en accommodaties over de verschillende buurten en wijken.

Ook wordt rekening gehouden met bereikbaarheid voor de gebruikers. Het gaat dan bijvoorbeeld over afstand, veilige toegangsroutes en voldoende parkeergelegenheid.

- Regionaal: Gorinchem is de meest logische vindplaats voor stedelijke en regionale functies op het gebied van winkelen, horeca, cultuur en dienstverlening en voortgezet onderwijs.
- Bovenwijkse voorzieningen: stedelijk/centrale locaties met spreiding van activiteiten naar de wijken;
- Buurt/wijk: het streven is dat iedere wijk openbare speel- en ontmoetingsplekken (openbare ruimte), een ontmoetingslocatie (accommodatie) en een wijkprofiel brede school heeft. Op buurt- en wijkniveau wordt rekening gehouden met het "DNA" van de omgeving.

3.3 KWALITEIT

Voor de kwaliteit van accommodaties is het streven om voldoende, laagdrempelige, toegankelijke en adequaat toegeruste maatschappelijke accommodaties beschikbaar te hebben. Ze zijn afgestemd op de behoefte van nu en de toekomst.

- Technisch: de ondergrens aan technische kwaliteit bij maatschappelijke accommodaties wordt bepaald door wet- en regelgeving (m.n. veiligheid). Maar ook voor wat betreft toegankelijkheid, inclusiviteit en steeds actueler: ventilatie. Voor toegankelijkheid geldt dat in principe iedereen fysiek de mogelijkheid moet hebben om toegang te krijgen tot de activiteiten die plaatsvinden in

het gebouw. Het uitgangspunt is dat alle ruimtes, routes en objecten in een gebouw zijn te gebruiken. Het is mogelijk daar gemotiveerd van af te wijken.

- Functioneel, belevingswaarde en omgeving. Wordt bepaald door de frequentie, duur en intensiteit van het gebruik, het aantal gebruikers, financiële gezondheid en gebruikersbijdrage.
- Duurzaamheid: in 2021 is de routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed opgesteld. Het biedt een startpunt en stappenplan voor de verduurzaming van gemeentelijke panden en zorgt voor een langetermijnvisie voor het verduurzamen van onze panden om daarmee te voldoen aan de afspraken in het kader van de energietransitie 2050.
- Erfgoed: rentmeesterschap

3.4 PROFESSIONEEL BEHEER & EXPLOITATIE

Het professioneel beheer en exploitatie van met name de sociaal maatschappelijke accommodaties wordt voor vrijwillige besturen steeds complexer. Dit komt onder andere door steeds minder beschikbare vrijwilligers, de vele verantwoordelijkheden (financieel en personeel) en de hoge eisen die worden gesteld aan kwaliteit en professionaliteit (bijv. veiligheid, toegankelijkheid, duurzaamheid maar ook aan de administratie).

- Uitgangspunt is dat professioneel beheer noodzakelijk is. Dit kan worden uitgevoerd door vrijwilligers, maar kan helaas niet altijd en overal geleverd worden. Het blijft maatwerk per locatie, waarbij een betaalde beheerorganisatie niet uitgesloten kan worden.

3.5 VASTGOEDBELEID

Het Vastgoedbeleid 2020 – 2023 is begin 2020 vastgesteld door de gemeenteraad. De volgende uitgangspunten zijn van belang voor het accommodatiebeleid:

- Het hebben van vastgoed is geen kerntaak van de gemeente;
- Vastgoed wordt ingezet als instrument om de doelenstellingen op het gebied van cultuur, sociaal maatschappelijk, zorg, economie, sport en de eigen bedrijfsvoering te realiseren, met andere worden de stenen volgen de inhoud;
- Transparantie: o.m. kostprijsdekkende huur, bedrijfseconomische overwegingen zijn doorslaggevend. Om maatschappelijke activiteiten mogelijk te maken, kan (een deel van) de huur gesubsidieerd worden;
- Een initiatiefnemer van een maatschappelijke activiteit is zelf verantwoordelijk voor het vinden van een geschikte accommodatie. De gemeente kan een initiërende rol nemen indien de “markt” niet in de (maatschappelijke) vraag kan voorzien en het accommoderen van de maatschappelijke activiteit bijdraagt aan het realiseren van gemeentelijke beleidsdoelen;
- Leegstandbeheer: vastgoed dat geen beleidsdoel (meer) dient en waar geen verdere maatschappelijke invulling aan kan worden gegeven, wordt – indien de marktomstandigheden dat toelaten – verkocht. Tot het moment van verkoop kan er voor worden gekozen om tijdelijke verhuur of leegstandbeheer toe te passen.

3.6 BEZETTINGSGRAAD

Bouwen voor de leegstand of het in standhouden van leegstand is het laatste wat Gorinchem wil. Daarom zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- Investerings in maatschappelijk vastgoed worden altijd afgewogen in verhouding tot het totale aanbod van maatschappelijk vastgoed in de sector;

- Er zal altijd gestreefd worden naar optimalisering van bezetting van het beschikbare maatschappelijke vastgoed, door – zoveel als realistisch – te schuiven met activiteiten tussen de diverse accommodaties;
- Een hoge bezettingsgraad is de norm voor alle maatschappelijke vastgoed.

3.7 BURGERPEILING 2021

Maatschappelijk vastgoed is er voor de burgers in Gorinchem (en deels voor de omliggende steden en dorpen). Het is daarom van groot belang dat de Gorcumers tevreden zijn over het maatschappelijk vastgoed.

- Streven is een tevredenheid van 7 of hoger op de thema's welzijns-, speel- en sportvoorzieningen bij de eerst volgende burgerpeiling in 2023.
- Analyse van de cijfers moet – ingeval van een tegenvallende tevredenheid - leiden tot concrete verbeteringsacties. Soms is goede communicatie (transparant, tijdig, volledig) voldoende, soms zal er concrete actie moeten volgen;

3.8 COMMERCIËLE ACTIVITEITEN

Maatschappelijk vastgoed is er primair voor de maatschappelijke functies (activiteiten). Om deze maatschappelijke functies in combinatie met professioneel beheer rendabel te maken, kunnen (ondersteunende) commerciële activiteiten nodig zijn. Onder bepaalde voorwaarden kunnen deze commerciële activiteiten worden toegestaan in maatschappelijk vastgoed. De activiteiten moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Commerciële activiteiten zijn ondergeschikt aan de maatschappelijke functie;
- Commerciële activiteiten zijn ondersteunend aan de functie en met name voor wat betreft de programmering;
- Commerciële activiteiten zijn openbaar toegankelijk, al dan niet met kaartverkoop;
- De inkomsten uit commerciële activiteiten komen volledig ten goede aan de maatschappelijke functie;
- Indien nodig worden bestemmingsplan en vergunningen aangepast.

Dit is een puzzel die om maatwerk vraagt! Daarbij kan ook geleerd worden van andere gemeenten die met dezelfde puzzel worstelen.

Geadviseerd wordt om twee pilotprojecten te selecteren en daarvoor de gehele puzzel van het toestaan van commerciële activiteiten ten behoeve van professioneel beheer uit te werken (inclusief onderzoek bij andere gemeenten). Aan de ene kant moet recht worden gedaan aan de vereiste legitimiteit (zoals drank- en horecaverunningen, het bestemmingsplan en passende huurvoorwaarden), aan de andere kant moet voldoende ruimte blijven voor ene goede maatschappelijke invulling.

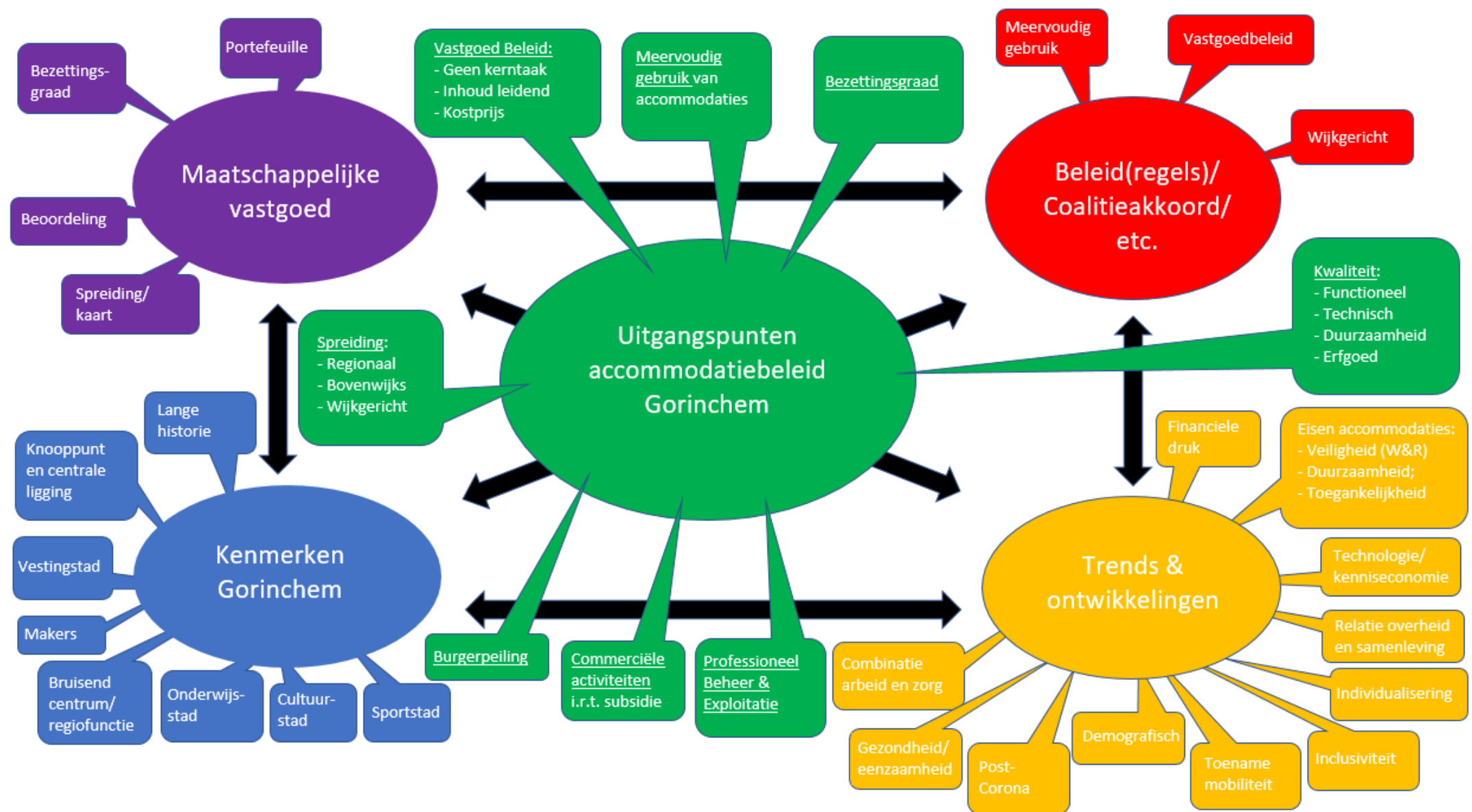
3.9 UITGANGSPUNTEN SAMENGEVAT

- Clusteren van functies;
- Evenwichtige spreiding van functies en accommodaties door de stad. Regionaal en stedelijk georiënteerde functies bundelen, ontmoeten in elke wijk;
- Kwalitatief goede accommodatie (technisch, veilig, functioneel, duurzaam en rentmeesterschap), nu en in de toekomst;
- Professioneel beheer van de accommodaties;
- Stenen volgen de inhoud;
- Transparantie en uniformiteit (onder meer kostprijsdekkende huur);
- De initiatiefnemer is zelf verantwoordelijk voor het vinden van accommodatie;
- Optimaliseren van de bezettingsgraad;
- Wanneer commerciële activiteiten zijn toegestaan, is subsidiëring van de accommodatie niet mogelijk.

In figuur 5 op de volgende pagina wordt de samenhang schematisch tussen de herkomst van de uitgangspunten (Wie zijn we) en de uiteindelijk geformuleerde uitgangspunten weergegeven. De vier grote cirkels geven aan wie we zijn: kenmerken/DNA Gorinchem, trends & ontwikkelingen, maatschappelijk vastgoed en vastgesteld beleid.

Uit de mix van de vele zaken die gekoppeld zijn aan deze vier cirkels volgen de uitgangspunten die van toepassing zijn op het accommodatiebeleid (groene ballonnetjes). Bijvoorbeeld:

- De eisen ten aanzien van de bezettingsgraad volgen uit het beleid, trends & ontwikkelingen en maatschappelijk vastgoed;
- Het uitgangspunt professioneel beheer volgt uit de eisen die gesteld zijn bij trends & ontwikkelingen, maatschappelijk vastgoed en beleid,
- De kwaliteit van de accommodaties is gebaseerd op onder andere de kenmerken van de stad, beleid en maatschappelijk vastgoed.

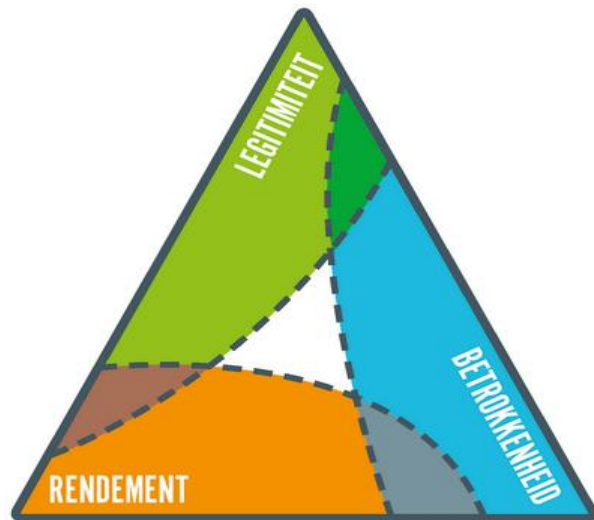
Figuur 5: schematische weergave samenhang uitgangspunten accommodatiebeleid Gorinchem

4 AFWEGINGSKADER (WAT?)

4.1 TOELICHTING OP HET AFWEGINGSKADER

Deze kadernota geeft een afwegingskader om te beoordelen of een sociaal maatschappelijk initiatief (dat accommodatie vraagt) voldoende maatschappelijk relevant is om hiervoor gemeentelijke accommodaties in te zetten, dan wel enige vorm van (financiële) ondersteuning te geven om het initiatief in accommodaties van derden te realiseren.

Het kader kan tevens gebruikt worden om bestaande situaties opnieuw te beoordelen.

Figuur 6: afwegingskader

Welke initiatieven verdienen een structurele plek in het maatschappelijk vastgoed van Gorinchem? Welke eisen wil en kan Gorinchem stellen aan initiatieven? Moeten we elke ruimtevraag accommoderen? Hoe effectief en efficiënt kunnen en moeten initiatieven zijn? Wat als initiatieven concurreren met bestaande situaties? Om hier antwoord op te geven is het afwegingskader opgesteld. Deze gaat uit van het door het Instituut voor Publieke Waarden ontwikkelde waarderingsmodel. Met dit model kunnen maatschappelijke initiatieven op hun publieke waarden worden gewaardeerd.

De waarden legitimiteit (maakt het initiatief verschil?), rendement (met schaarse middelen moeten we verstandig omgaan) en betrokkenheid (bestaat er draagvlak voor het initiatief?) staan centraal. De score op deze drie waarden tezamen – inclusief de mogelijkheden om tekortkomingen in verhouding op te lossen – vormen de meetlat waarlangs nieuwe en bestaande situaties beoordeeld kunnen worden.

4.2 UITWERKING

Het afwegingskader presenteert een waarderingsinstrument waarin de belangrijkste kernwaarden van overheid, markt en samenleving samenkomen.

- Kernwaarde overheid: legitimiteit (rechtstaat, grondwet, rechtmatigheid);
- Kernwaarde markt: rendement (efficiency, effectiviteit, doelmatigheid); en
- Kernwaarde samenleving: betrokkenheid (solidariteit, engagement, eigenaarschap)

De balans tussen deze drie kernwaarden en hun onderlinge verhouding kan veranderen, maar de waarden die ze nastreven zijn noodzakelijk voor het oplossen van publieke problemen.

Legitimiteit

Drie vormen van legitimiteit:

- Democratische legitimiteit:
  - Past het initiatief binnen het beleid? Is het vastgelegd in raadstukken?
  - Hoe past het initiatief binnen alle instrumenten die de gemeente al heeft. Is het aanvullend, vernieuwend, verbindend of concurrerend? Maakt het een verschil? Levert het initiatief een bijdrage aan de samenleving en is ontmoeting een centraal of wezenlijk onderdeel?

- Juridische legitimiteit: is het initiatief legaal in de breedste zin van het woord? Aandachtpunten zijn onder andere inkoop en aanbesteding, technisch, ruimtelijke ordening en vergunningen.
- Output legitimiteit: is de uitkomst van het initiatief ook gewenst? Bijvoorbeeld kijkend naar andere beleidsterreinen zoals bijvoorbeeld ruimtelijke ordening, veiligheid en/of gezondheid.

Rendement

- Benodigde tijd en middelen: hoeveel middelen heeft het initiatief nodig? Investeringsmiddelen en/of exploitatiebudget. Zijn er alternatieven beschikbaar?
- Maatschappelijk/financieel rendement: heeft het initiatief aantoonbaar maatschappelijk rendement en financieel rendement (nu en in de toekomst)?
- Staat de gemeentelijke investering/exploitatie in een redelijke verhouding tot het aantal bewoners dat deelneemt/bezettingsgraad?

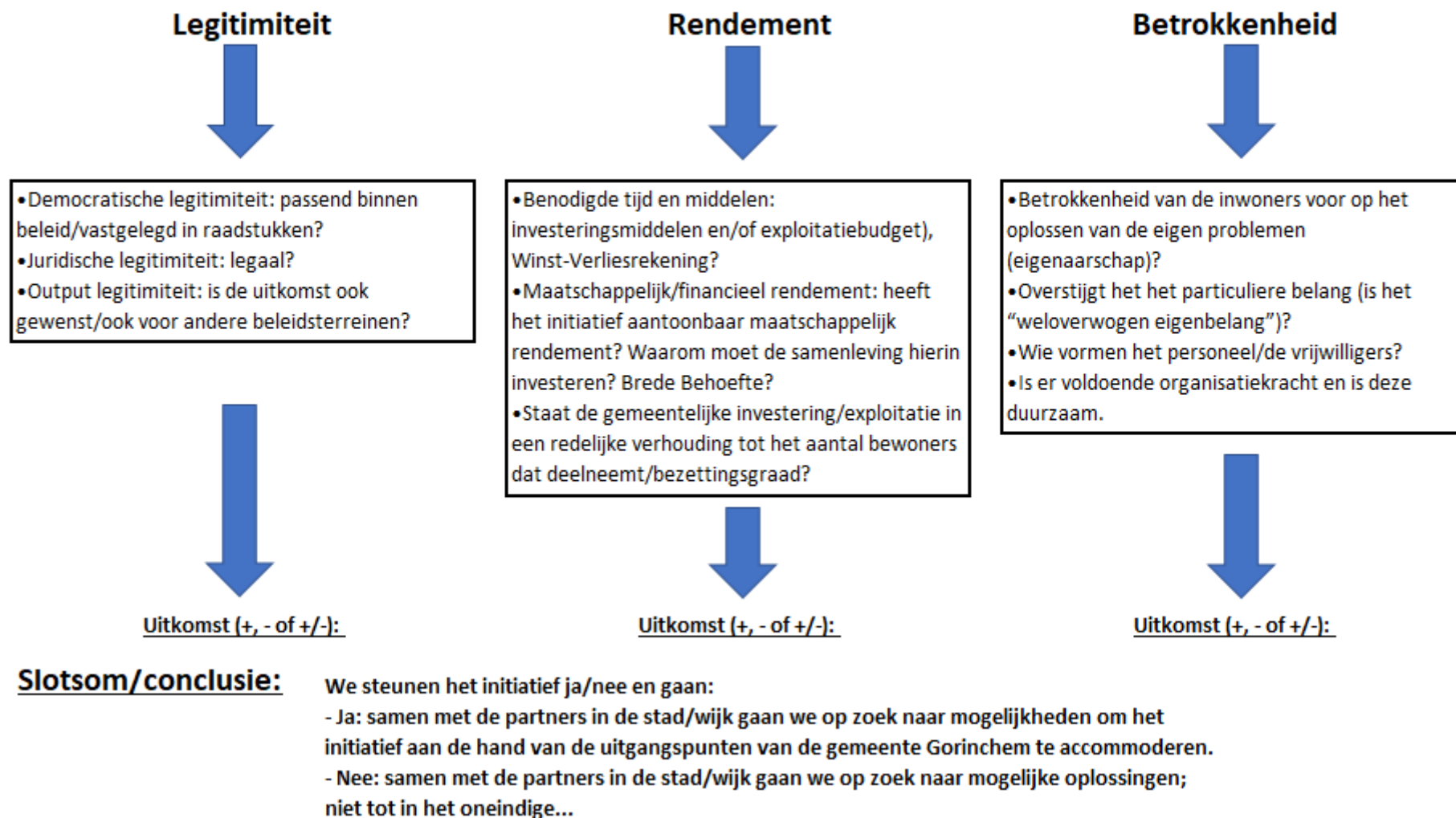
Betrokkenheid

- Voor wie doe je het? Is er een brede behoefte/draagvlak? Hoeveel mensen doen mee?
- Wie vormen het personeel/vrijwilligers?
- Hoe groot is de betrokkenheid van de inwoners ten aanzien van het oplossen van de eigen problemen (eigenaarschap)?
- Overstijgt het maatschappelijke initiatief het particuliere belang (is het een weloverwogen eigenbelang voor de samenleving)
- Is er voldoende organisatiekracht en is deze duurzaam.

Op de volgende pagina is een schematische weergave opgenomen van het afwegingskader. De drie zijdes van de driehoek (legitimiteit, rendement en betrokkenheid) zijn weergegeven als kolommen met ieder steeds een eigen afweging en uitkomst. Bij de slotsom gaat het om de som der delen. Wanneer de betrokkenheid en rendement bijvoorbeeld hoog zijn en op legitimiteit wordt negatief gescoord, dan kan het wenselijk zijn om te onderzoeken of de legitimiteit aangepast kan worden. Wanneer dat mogelijk is en de scores op betrokkenheid en rendement blijven onverminderd hoog, dan kan alsnog worden besloten tot het accommoderen van het initiatief. Andersom kan ook. Bijvoorbeeld bij een lage score op rendement en een hoge score op legitimiteit en betrokkenheid, kan het wenselijk zijn om te sturen op het rendement en vervolgens het initiatief te accommoderen.

In de bijlage is aan de hand van een aantal casussen een uitwerking gegeven van het afwegingskader.

Afwegingskader accommodatiebeleid

Figuur 7: afwegingskader maatschappelijke initiatieven

BIJLAGEN

1. Uitwerking casussen aan de hand van het afwegingskader
2. Kaart met accommodatie
3. Lijst met accommodaties
4. Overzicht aantallen accommodaties per functie

BIJLAGE 1: UITWERKING CASUSSEN A.D.H.V. AFWEGINGSKADER

Aanpak

Aan de hand van een viertal casussen is een uitwerking gemaakt van het afwegingskader. Deze casussen zijn langs de meetlat van legitimiteit, rendement en betrokkenheid gelegd. Doel van deze uitwerking is om zo zuiver mogelijk per kernwaarde aan te geven wat in het voor- of nadeel spreekt. Indien mogelijk wordt aangegeven hoe het nadeel opgelost zou kunnen worden. Vervolgens wordt een “slotsom” opgemaakt. Tenslotte is het aan de politiek om een finaal oordeel te geven. Dit kan afwijken. Het proces er naar toe is evenwel transparant.

Casus 1: de sportpsycholoog

Een sportpsycholoog wil gebruik maken van een sportkantine bij een buitensportvereniging om cliënten te behandelen/begeleiden.

- Marktconforme huur;
- Inzet tijdens trainingen (begeleiden ouders en leden);
- Kantine is van de vereniging – gemeente is eigenaar van de grond;
- Vereniging huurt sportvelden tegen een gesubsidieerd tarief;
- Past niet binnen bestemmingsplan (“maatschappelijk-sport”);
- Florerende Vereniging met een krachtig bestuur.

Legitimiteit		Rendement		Betrokkenheid	
Bevordert zelfredzaamheid/eigen broek ophouden vereniging	+	Financieel sterke vereniging	+	Vereniging heeft een stevig bestuur met veel organisatiekracht en is gebleken duurzaam	+
Past nu niet binnen het bestemmingsplan	-	Heeft een maatschappelijk rendement (c.f. beleid voor ouders en leden)	+		
Schuurt met gesubsidieerd tarief speelvelden	-				
Saldo	+/-		+		+

Het bestemmingsplan kan op postzegelniveau worden aangepast. Het tarievenbeleid kan periodiek worden aangepast als deze niet meer in de pas loopt met de financiële situatie bij de verenigingen.

Conclusie

Meewerken aan het initiatief en accommoderen.

Casus 2: geen sportpsycholoog maar een nagelstudio in de sportkantine

De uitgangspunten zijn verder gelijk aan de uitgangspunten onder casus 1.

Legitimiteit		Rendement		Betrokkenheid	
Bevordert zelfredzaamheid/eigen broek ophouden vereniging	+	Financieel sterke vereniging	+	Vereniging heeft een stevig bestuur met veel organisatiekracht en is gebleken duurzaam	+
Past nu niet binnen het bestemmingsplan	-	Heeft geen maatschappelijk rendement voor ouders en leden. Sluit niet aan bij beleid	-		
Schuurt met gesubsidieerd tarief speelvelden	-				
Saldo	+/-		-		+

Het bestemmingsplan kan op postzegelniveau worden aangepast. Het tarievenbeleid kan periodiek worden aangepast als deze niet meer in de pas loopt met de financiële situatie bij de verenigingen. Er is geen maatschappelijk rendement en in dit geval is dat ook niet aan te passen.

Conclusie

Het initiatief wordt afgewezen vanwege het zuivere financiële rendement, zonder maatschappelijk rendement. Gezien de aard van de werkzaamheden is dit ook niet aan te passen.

Casus 3: de modelspoorbouwvereniging

Een modelspoorbouwvereniging vraagt een ruimte van ca. 100m² die exclusief door de vereniging gebruikt wordt. Gezien de financiële draagkracht vragen ze om een maatschappelijk huurtarief. De ruimte zal ook gebruikt worden voor presentaties van de modelbouw, zodat een en ander bezichtigd kan worden.

- Modelspoorbouwvereniging sinds 1958;
- Leden: 13 waarvan 5 jeugdleden.

Legitimiteit		Rendement		Betrokkenheid	
Bijdrage aan de samenleving en ontmoeting staan centraal, past binnen de definitie van maatschappelijke functie	+/-	Weinig leden t.o.v. de benodigde ruimte en gewenst maatschappelijk tarief.	-	Mogelijk wel organisatiekracht, maar beperkte behoefte bij inwoner Gorinchem. Hoog particulier belang.	-
Saldo	+/-		-		-

Conclusie

Afwijzen vanwege het lage rendement en betrokkenheid. Eventueel kan gekeken worden naar mogelijk huisvesting bij derden.

Casus 4: ULO (Zusterstraat 31)

- De muziekschool stopt in 2014 en de ULO komt leeg te staan;
- Daardoor is het op de lijst met mogelijk te verkopen panden geplaatst;
- Diverse culturele activiteiten waren in 2014 op zoek naar huisvesting;
- Drie maatschappelijk betrokken ondernemers komen in 2014 met plan om cultuur- educatieve activiteiten wederom te huisvesten in de ULO. Zij hebben de intentie om met een gecombineerde commercieel – maatschappelijke verhuur het pand exploitabel te maken;
- Dit is uiteindelijk niet gelukt doordat de maatschappelijke vraag groter bleek dan de achterblijvende commerciële vraag;
- Het gebouw (rijksmonument) kent beperkingen, waardoor in facilitaire zin onvoldoende aan de commerciële vraag tegemoet kan worden gekomen;
- De commerciële huur is in de casus van de ULO lager dan kostendekkend;
- Sinds 2019 is €15.000 subsidie toegekend (sociaal maatschappelijk vanwege ontmoetingsfunctie) om het exploitatietekort te dekken;
- Het accommodatiebeleid moet richting geven aan de toekomst van de ULO;
- Circa 55 tot 60 verschillende groepen/docenten ontplooiën activiteiten in de ULO. Dit zijn onder andere muzieklessen, koren, schilderatelier, beeldende cursussen, bands, yoga, taallessen, theaterlessen, diverse coaches, dagbesteding van Syndion, vluchtelingenwerk. In de vrije uren worden regelmatig vergaderingen, workshops en dergelijke gehouden en biedt het een werkplek voor enkele ZZP'ers en studenten.

Legitimiteit		Rendement		Betrokkenheid	
ULO is geen onderdeel van het cultuurbeleid/cultureel vastgoed (cultuurvisie 2019)	-	Hoge bezettingsgraad en daardoor relatief weinig subsidie nodig	+	ULO heeft een rijk en gevarieerd sociaal maatschappelijk en cultureel programma waar veel vraag naar is	+
Aanwezigheid van een ruimte voor 'vuile kunst', indirect ondersteunend aan speerpunt cultuurbeleid	+	Check op totaal aanbod van cultuur en soc. maatschappelijke accommodaties. Zijn er alternatieven in bestaande situaties. Vraagt om afstemming met o.m. de Nieuwe Doelen, toekomstige huisvesting bibliotheek en transitieplan Peeriscoop		Organisatie is stevig en duurzaam	+
Dit geldt ook voor de aanwezige muziek-studio's en muzieklessen	+				
Commerciële activiteiten passen niet in het vigerend beleid. Nieuw beleid voor sociaal maatschappelijke functies is in de maak	-				
Commerciële activiteiten passen niet binnen het bestemmingsplan (cultuur en ontspanning)	-				
Saldo	+/-		+		+

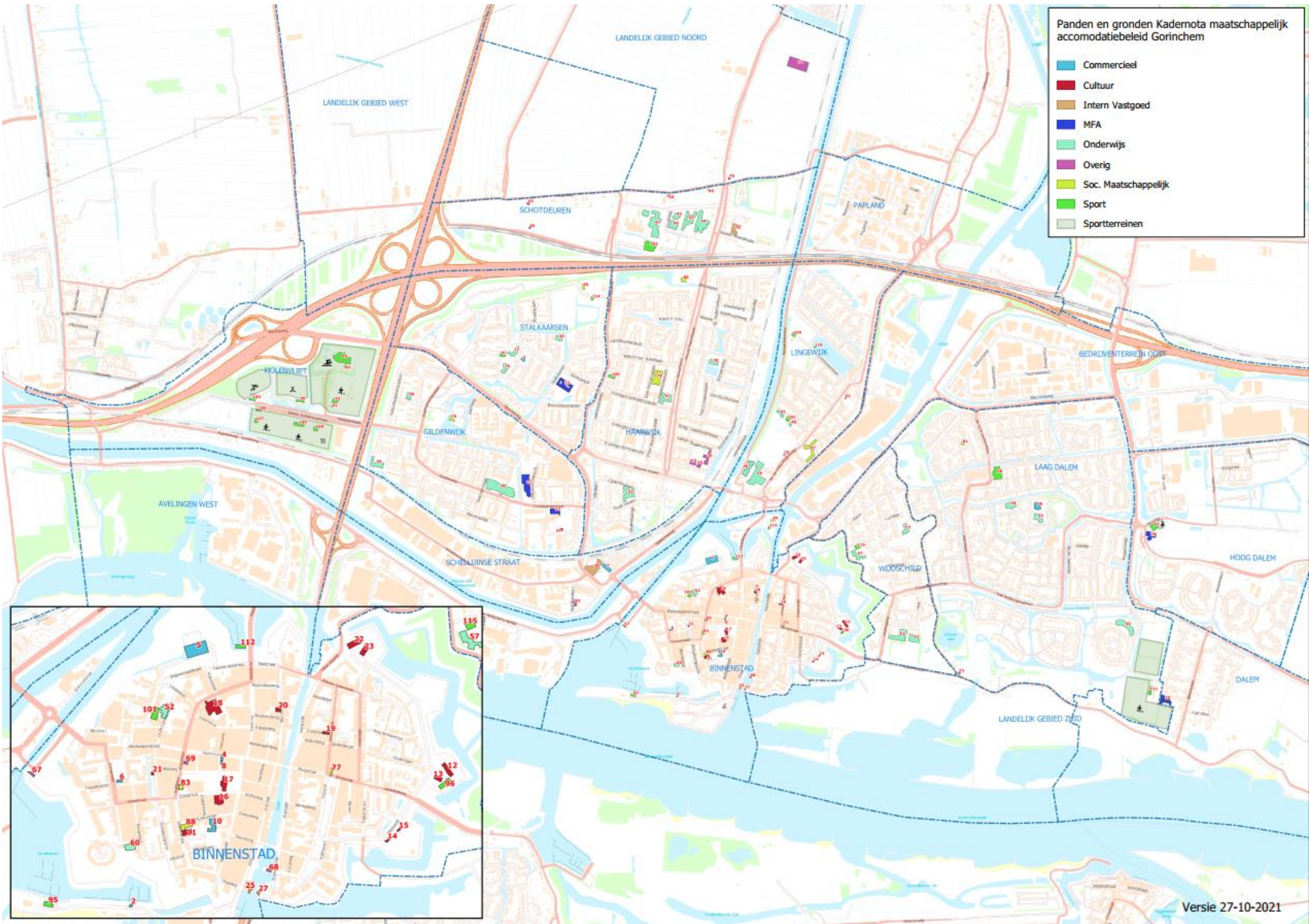
Conclusie

Op dit moment wordt de huur van de ULO gesubsidieerd. In dat geval zijn commerciële activiteiten niet toegestaan. Als alleen de activiteiten gesubsidieerd worden, zijn commerciële activiteiten mogelijk.

BIJLAGE 2: KAART MET ACCOMMODATIEKAART

Panden en gronden Kadernota maatschappelijk accommodatiebeleid Gorinchem

- Commercieel
- Cultuur
- Intern Vastgoed
- MFA
- Onderwijs
- Overig
- Soc. Maatschappelijk
- Sport
- Sportterreinen

BIJLAGE 3: LIJST MET ACCOMMODATIES

Nr.	Pand/adres	Functie	Subfunctie	Gebruiker(s)	eigendom/ eigenaar
1	Buiten de Waterpoort 1b	Commercieel	Horeca	Boulevard, snackkiosk en wachtruimte	Gemeente
2	Buiten de Waterpoort 6a	Commercieel	Bedrijfsruimte	Klavecimbelbouw	Gemeente
3	Dokter Hiemstralaan 77	Commercieel	KDV	Stichting Kindercentra Gorinchem	Gemeente
4	Gasthuisstraat 25	Commercieel	detailhandel	Boekhandel Manderijn	Gemeente
5	Kweeklust 1	Commercieel	parkeergarage	Parkeergarage Kweeklust	Gemeente
6	Pompstraat 27	Commercieel	parkeergarage	Parkeergarage Kazerneplein	Gemeente
7	Stadhuisplein 2	Commercieel	Bedrijfsruimte	Avres, St. Syndion, ING en UWV Werkbedrijf Gorinchem	Gemeente
8	Tinnegijstersteeg 1 (eerste verdieping)	Commercieel	leegstand	Dit is in Bethlehem (voormalig opslag museum)	Gemeente
9	Top Naeffstraat 28a	Commercieel	KDV	Stichting Kindercentra Gorinchem	Gemeente
10	Zusterstraat 11 - 13	Commercieel	KDV	Kindcentrum Alexandra	Gemeente
11	Boerenstraat 11b	Cultuur	theater	Peeriscoop	Derden
12	Dalemwal 15d	Cultuur	amateur kunst	Koninklijke Harmonie De Bazuin	Recht van opstal
13	Dalemwal 17a	Cultuur	commercieel	Pop oefencentrum het kruithuis	Gemeente
14	Dalemwal 19a	Cultuur	expositieruimte	Stichting Bevordering Symposion	Gemeente
15	Dalemwal 19b	Cultuur	expositieruimte	Stichting Bevordering Symposion	Gemeente
16	Groenmarkt 1	Cultuur	bibliotheek	Bibliotheek + Limonadebrigade	Gemeente
17	Grote Markt 17	Cultuur	museum	Gorcums Museum en 't Oude Stadhuis	Gemeente
18	Haarstraat 64	Cultuur	theater	De Nieuwe Doelen, tijdelijke openstelling a.g.v. corona	Gemeente
19	Korenbeurs 5	Cultuur	theater	Stichting Centraal Theater Gorcum, 't Pand	Gemeente
20	Kortendijk 67	Cultuur	museum	Hendrick Hamel Museum	Derden
21	Struisvogelstraat 2-4	Cultuur	museum	Stichting Stoomspuiten en leegstand	Gemeente
22	Vijfde Uitgang 1	Cultuur	amateur kunst	Gorinchemse Fanfare Volharding	Gemeente
23	Vijfde Uitgang 3-5	Cultuur	amateur kunst	Chr. Showkorps Gorcum	Gemeente
24	Voermanstraat 2 a	Cultuur	commercieel	Stanza Djembe vereniging	Gemeente
25	Eind 5a	Intern Vastgoed		Lingehaven Veerdienst	Gemeente
26	Kleine Haarsekade 125	Intern Vastgoed		Buitendienst	Gemeente
27	Kriekenmarkt 6	Intern Vastgoed	bedrijfswoning	Woning boven sluis	Gemeente
28	Stadhuisplein 1	Intern Vastgoed		Stadhuys gemeente Gorinchem, St. Jeugdteams ZHZ, regio Alblasserwaard Vijfherenlanden en St. Klussendienst	Gemeente

Nr.	Pand/adres	Functie	Subfunctie	Gebruiker(s)	eigendom/ eigenaar
29	Kruijthoorn 3-13	MFA	onderwijs	Dalemplein (primair onderwijs, sport, SM, KDV), va 1-1-2022	Gemeente
30	Irenelaan 40	MFA	niet onderwijs	Elzenhof (SM en sport)	Gemeente
31	Schepenenstraat 1 t/m 7	MFA	onderwijs	Gildenplein (primair onderwijs, sport, KDV, SM)	Gemeente
32	Stalkaarsen 17 a t/m e	MFA	onderwijs	Schuttersplein (speciaal en primair onderwijs, sport, KDV, SM, cultuur)	Eco. eigendom
33	Vroedschapstraat 11	MFA	onderwijs	WLZ Het Gebouw (voortgezet onderwijs, cultuur, sport, commercieel)	Gemeente
34	Albertine Kehrerstraat 7	Onderwijs	primair onderwijs	CBS Regenboog (hoofdlocatie)	Derden
35	Dokter Bauerstraat 154/156	Onderwijs	speciaal onderwijs	De Kleine wereld	Eco. eigendom
36	Dokter Hiemstralaan 24-24a	Onderwijs	leegstand	Voormalig schoolgebouw (leegstand)	Gemeente
37	Dokter Hiemstralaan 85	Onderwijs	primair onderwijs	SBO De Rotonde	Eco. eigendom
38	Ganzenwei 10	Onderwijs	primair onderwijs	OBS Anne Frank, incl. SKG	Eco. eigendom
39	Gildenweg 4	Onderwijs	voortgezet onderwijs	Vakschool Techniek het Gilde	Eco. eigendom
40	Herman de Ruijterstraat 30	Onderwijs	primair onderwijs	JP Waale, incl. SKG	Gemeente
41	Herman de Ruijterstraat 34-36	Onderwijs	primair onderwijs	JP Waale	Eco. eigendom
42	Hoefslag 11	Onderwijs	voortgezet onderwijs	Gomarus	Eco. eigendom
43	Hoefslag 12	Onderwijs	voortgezet onderwijs	Praktijkschool De Noordhoek	Gemeente
44	Hoefslag 4	Onderwijs	voortgezet onderwijs	Lyceum Oudehoven	Eco. eigendom
45	Hoefslag 6	Onderwijs	primair onderwijs	SBO Beatrix De Burcht	Eco. eigendom
46	Hoefslag 8-10	Onderwijs	voortgezet onderwijs	Praktijkschool De Noordhoek	Eco. eigendom
47	Koningin Wilhelminalaan 2	Onderwijs	voortgezet onderwijs	De Windroos	Eco. eigendom
48	Merwedekanaal 8	Onderwijs	voortgezet onderwijs	Vita college	Eco. eigendom
49	Merwedekanaal 8a	Onderwijs	speciaal onderwijs	Yulius Lingewaalcollege	Gemeente
50	Merwedonk 2/4/6/8/10	Onderwijs	primair onderwijs	Merweplein, incl SKG	Gemeente
51	Oude Hoven 8	Onderwijs	voortgezet onderwijs	Uilenhof	Eco. eigendom
52	Oude Lombardstraat 21	Onderwijs	primair onderwijs	Obs De Tweemaster	Eco. eigendom
53	Retranchement 3	Onderwijs	primair onderwijs	De Regenboog retranchement	Eco. eigendom
54	Tapperstraat 1	Onderwijs	primair onderwijs	De Koelmanschool	Eco. eigendom
55	Top Naeffstraat 26	Onderwijs	primair onderwijs	Graaf Reinald School	Eco. eigendom
56	Top Naeffstraat 28	Onderwijs	primair onderwijs	Montessori Hoog Dalem en Graaf Reinaldschool	Gemeente
57	Traverse 18	Onderwijs	primair onderwijs	Jenaplanschool Gorkum	Gemeente

Nr.	Pand/adres	Functie	Subfunctie	Gebruiker(s)	eigendom/ eigenaar
58	Van Goudoeverstraat 82	Onderwijs	primaire onderwijs	Samen Onderweg (dependance)	Gemeente
59	W. de Vries Robbéweg 27	Onderwijs	voortgezet onderwijs	Omnia college en ISK De Toekomst	Gemeente
60	Westerstraat 3	Onderwijs	primaire onderwijs	CBS De Tamboerijn	Gemeente
61	Wijdschildlaan 4	Onderwijs	voortgezet onderwijs	Fortes Lyceum, incl. sport	Eco. eigendom
62	Arkelse Onderweg 43	Overig	begraafplaats	Aula katholieke begraafplaats	Gemeente
63	Bullekeslaan 5	Overig	ontwikkelingsvastgoed	Avres	Gemeente
64	Haarweg 1/Mollenburgseweg	Overig	grond	Dierenasiel Gorinchem (grond)	Gemeente
65	Haarweg 31 a	Overig	grond	Kynologenclub Gorinchem en Omgeving (grond)	Gemeente
66	Haarweg 31 b	Overig	grond	VDH-kringgroep De Ontspanning (grond)	Gemeente
67	Kanselpoortweg 1	Overig	overig	Passaparole, La caponniere	Gemeente
68	Kriekenmarkt 2	Overig	overig	Voorzieningen haven (toilet, douch, ed.)	Gemeente
69	Kruisstraat 13	Overig	overig	Fietsenstalling Kruisstraat, aanhuur	Derden
70	Lange Slagenstraat 1	Overig	leegstand	Voormalig schoolgebouw (leegstand)	Gemeente
71	Merwededijk 5	Overig	kerk	Het Dalemse kerkje	Gemeente
72	Nicolaas Pieckstraat 4	Overig	leegstand	Voormalig schoolgebouw (leegstand)	Gemeente
73	van Neercasselstraat 2	Overig	leegstand	Voormalig schoolgebouw (leegstand)	Gemeente
74	Vlietskade	Overig	grond	Air Fighter Club Gorinchem (grond)	Gemeente
75	Vlietskade 33	Overig	leegstand	Vlietskade 33 (leegstand)	Gemeente
76	W. de Vries Robbéweg 33	Overig	begraafplaats	Afscheidshuis nabij begraafplaats Lingewijk (leegstand)	Gemeente
77	Burgstraat 37	Soc. Maatschappelijk	ontmoetingsplek	The Mall, jongerenwerk	Derden
78	Dukatenplein 2	Soc. Maatschappelijk	buurthuis	Rozenobel	Derden
79	Gijsbert van Andelpark 1	Soc. Maatschappelijk	ontmoetingsplek	Natuurcentrum, Educatie, Kinderboerderij en Theehuis	Recht van opstal
80	Grote Haarsekade 120	Soc. Maatschappelijk	buurthuis	Centraal Punt (vml Haarhorst)	Gemeente
81	Henri Knapstraat 44	Soc. Maatschappelijk	ontmoetingsplek	Speeltuin- en Buurtvereniging West	Gemeente
82	Irenelaan 36	Soc. Maatschappelijk	ontmoetingsplek	Festiviteitenvereniging Dalem, St. Leergeld en St. Rafael	Gemeente
83	Krijtstraat 1	Soc. Maatschappelijk	ontmoetingsplek	Stiltecentrum, toren grote kerk	Gemeente
84	Paardenwater 12	Soc. Maatschappelijk	grond	Zeeverkenner, loods en opslag	Gemeente
85	Sportlaan 4	Soc. Maatschappelijk	grond	Stichting De Arkelse Padvinders	Recht van opstal
86	Voermanstraat 2 b	Soc. Maatschappelijk	ontmoetingsplek	Stichting Samen één Gorinchem	Gemeente
87	W. de Vries Robbéweg 100	Soc. Maatschappelijk	buurthuis	De Boogerd	Derden
88	Zusterstraat 31	Soc. Maatschappelijk	ontmoetingsplek	ULO (SM en cultuur)	Gemeente
89	Bataafsekade 10	Sport	zwembad	Het Zwiik, caribabad	Gemeente

Nr.	Pand/adres	Functie	Subfunctie	Gebruiker(s)	eigendom/ eigenaar
90	Bataafsekade 16	Sport	buitensport	Gorinchemse Hockey Club Rapid (clubhuis)	Recht van opstal
91	Bataafsekade 4a	Sport	buitensport	Gorinchemse Jeu de Boules Vereniging Les Boulistes (clubhuis)	Recht van opstal
92	Bataafsekade 6	Sport	buitensport	Gorinchemse Voetbalvereniging Unitas (clubhuis)	Recht van opstal
93	Kruihoorn 13	Sport	gymzaal/sporthal	Gorinchemse Handbalvereniging Achilles (kantine)	Gemeente
94	Bataafsekade 8	Sport	zwembad	Caribabad	Gemeente
95	Buiten de Waterpoort 8	Sport	buitensport	Watersportvereniging de Merwede	Derden
96	Dalemwal 17	Sport	buitensport	Schietsportvereniging "Gorcum"	Recht van opstal
97	Dokter Hiemstralaan 87	Sport	gymzaal/sporthal	Gymzaal Hiemstralaan en tafeltennisclub TT Gorkum (kantine)	Gemeente
98	Dr. H.B. Wiardi Beckmanplein 60	Sport	gymzaal/sporthal	Sporthal Oosterblik	Gemeente
99	Grote Haarsekade 127 b	Sport	buitensport	Paardensportvereniging Hippos	Gemeente
100	Grote Schelluinsekade 22	Sport	buitensport	Gorkumse Atletiek- en Triathlonvereniging Typhoon (clubhuis)	Recht van opstal
101	Heerenlaantje 18	Sport	gymzaal/sporthal	Gymzaal Heerenlaantje	Gemeente
102	Herman de Ruijterstraat 32	Sport	gymzaal/sporthal	Gymzaal Herman de Ruijter	Gemeente
103	Hoefslag 9a	Sport	gymzaal/sporthal	Sporthal De Hoefslag	Gemeente
104	Jan van der Heydenstraat 45	Sport	buitensport	Speeltuinvereniging Lingewijk	Recht van opstal
105	Johan van Egmondstraat 1	Sport	gymzaal/sporthal	Gymzaal Johan van Egmond	Gemeente
106	Kleine Schelluinsekade 7	Sport	binnensport	Biljart Centrum De Midget - Gilde (clubhuis)	Recht van opstal
107	Kleine Schelluinsekade 5	Sport	buitensport	Gorinchemse Voetbalvereniging Raptim (clubhuis)	Recht van opstal
108	Kleine Schelluinsekade 5a	Sport	buitensport	Gorinchemse korfbal Vereniging GKV (clubhuis)	Recht van opstal
109	Kleine Schelluinsekade 5c	Sport	buitensport	Gorinchemse voetbalvereniging SVW (clubhuis)	Recht van opstal
110	Loevesteinlaan 4	Sport	buitensport	Gorinchemse IJclub	Recht van opstal
111	Merwe Donk 56a	Sport	buitensport	Voetbalvereniging GJS (clubhuis)	Recht van opstal
112	Paardenwater 1	Sport	buitensport	HSV Hengelsportvereniging Gorinchem, (clubhuis)	Derden
113	Paardenwater 10/Kaliwaal	Sport	buitensport	HSV Hengelsportvereniging Gorinchem (loods en opslag)	Gemeente
114	Sportlaan 1	Sport	buitensport	Tennisvereniging GTC Overwaard	Derden
115	Traverse 20	Sport	gymzaal/sporthal	Gymzaal Traverse	Gemeente

BIJLAGE 4: OVERZICHT AANTALLEN ACCOMMODATIES PER FUNCTIE

Functie/Subfunctie	Totaal, incl. eigendom derden	Eigendom gemeente (incl. eco. eigendom en recht van opstal	derden
Commercieel	10	10	0
Bedrijfsruimte	2	2	0
horeca	1	1	0
KDV	3	3	0
detailhandel	1	1	0
parkeergarage	2	2	0
leegstand	1	1	0
Cultuur	14	12	2
amateur kunst	3	3	0
bibliotheek	1	1	0
expositieruimte	2	2	0
commercieel	2	2	0
museum	3	2	1
theater	3	2	1
Intern Vastgoed	4	4	0
MFA	5	5	0
onderwijs (2 po, 1 so en po en 1 vo)	4	4	0
niet onderwijs	1	1	0
Onderwijs	28	27	1
primair onderwijs	15	14	1
voortgezet onderwijs	10	10	0
speciaal onderwijs	2	2	0
leegstand	1	1	0
Overig	15	14	1
begraafplaats	2	2	0
grond	4	4	0
ontwikkelingsvastgoed	1	1	0
kerk	1	1	0
leegstand	4	4	0
Overig	3	2	1
Soc. Maatschappelijk	12	9	3
ontmoetingsplek	7	6	1
grond	2	2	0
buurthuis	3	1	2
Sport	27	24	3
Buitensport	16	13	3
zwembad	2	2	0
Binnensport	1	1	0
Gymzaal/Sporthal	8	8	0
Totaal	115	105	10

